

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กาญจนา นาคพันธ์. ผู้ใหญ่ลึกลับนางมา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2524.

กীরติ ศรีวิเชียร. การจัดจรรยาศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.

โกวิท ประวาลพฤกษ์. "แนวการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจรรยาธรรมไทย ๗ เขตการศึกษา
10 อุบลราชธานี 22-27 มกราคม 2523." แนวทางการพัฒนาจรรยาธรรมไทย:
การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจรรยาธรรมไทย, หน้า 85-90, กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร, 2523.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. กองวางแผนประชากรและ
กำลังคน. คณะอนุกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนากำลังคน
(2525-2529). กรุงเทพมหานคร: คณะอนุกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ กองวางแผนประชากรและกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน, อ่างอิงโนลมุล รัตตากร.
การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น,
2529.

คำพูน บุญทวี. ลูกอีสาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2528.

จรูญท์ เพชรบุรี. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. นครศรีธรรมราช: ภาควิชาวรรณคดีศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, 2523.

จำรัส ดวงธิดาร. "จรรยาธรรมในสังคมไทยในทัศนะของชาวบ้าน," รายงานการสัมมนา
จรรยาธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, หน้า 23-26. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยว
ข้องกับการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี,
กรุงเทพมหานคร, 2522.

- ชัยพร วิชชาวุธ, "ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ไคลเบิร์ก VS แบนดูรา," รายงานการสัมมนาเรื่องทิศทางการวิจัยทางจริยธรรมและค่านิยม, หน้า 227-252, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพมหานคร, 2520.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. ข คุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- _____ . ก หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- ดวงเดือน พันธมนาวินและเพ็ญแข ประจวบจันทน์, "จริยธรรมของเยาวชนไทย," รายงานการวิจัยฉบับที่ 21, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร, 2520.
- ดอกไม้สด. ผู้ดี. พระนคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2505.
- ศรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย (พ.ศ. 2475-2500) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2523.
- ธีระพร อูวรรณไพ, "ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจริยธรรม." ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา (Moral Education) หน่วยที่ 1-5, หน้า 171-271. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.
- น้อย อินทนนท์. ล่องไพร ตอนวิมานฉิมพลี เล่ม 1 (ฉบับนักเรียน). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- นิพพานา. ผีเสื้อและดอกไม้. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กะรัต, 2528.
- ไต้ตัน. จดหมายจากเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522.
- ประภาศรี สีท่าไพ. การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสารคดีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ประสิทธิ์ มุสิกเกษม. ชีวิตบ้านป่า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2525.

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520.

พนัส ทัศนาคินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก: โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

พระราชวิสุทธิโมลี (ทองดี สุรเศโย). หลักธรรมสำหรับพัฒนาธรรมจริยา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.

รัฐจวน อินทรกำแหง. ภาพชีวิตจากนวนิยาย. พระนคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2508.

"เรียบเรียง". ทุ่งมหาพระราช. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2520.

ลมูล รัตตากร. การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2529.

_____. (ผู้แปลและเรียบเรียง) แสงไสยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522.

วรวิทย์ วิศิษฐ์กิจการ. เกิดเป็นหมอ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.

วศิน อินทสระ. ร่มธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2522.

ศรีบูรพา. ข้างหลังภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2518.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. วัยรุ่นไทย-ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์, ไอเดียนส์ไตร์, 2523.

_____. อ่านคน-อ่านวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดียนส์ไตร์, 2529.

ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. แนะแนวทางการอ่านนวนิยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2512.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. คู่มือครูภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา ท 401 ท 402 เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4). กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง.กรมวิชาการ. บัญชีหนังสือเรียนและสื่อการเรียนอื่น ๆ ตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 และคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก.134/2528
เรื่องการกำหนดหนังสือเรียนสำหรับเลือกใช้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.
กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
- สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และพระบรมราโชวาท.
กรุงเทพมหานคร: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2527.
- สวนา พรพัฒน์กุล, "ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย", รายงานการวิจัยฉบับที่ 22,
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
กรุงเทพมหานคร, 2520.
- สาโรช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2526.
- สำนักนายกรัฐมนตรื. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, ม.ป.ท.
- สิทธา พิณจิววอล และนิตยา กาญจนวรรณ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.
- สุโขทัยธรรมาธิราช,มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. จริยศึกษา (Moral Education)
หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2527.
- สุชีพ ปุณฺณานุกาฬ. กองทัพธรรม (สามภาคจบบริบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
บรรณกิจ, 2519.
- _____. เชิงผาติฆานต์. พระนคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2505.
- สุชีโว ภิกขุ. ได้ร่บกาสาวพัศตรื. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522.
- เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป (ผู้แปล). กามนิค (ภาคพื้นดิน) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

แสง จันทร์งาม, "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, หน้า 217-236, โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรื, กรุงเทพมหานคร, 2522.

โสภา ชูพิกุลชัย, "การศึกษาวิเคราะห์สาเหตุที่วัยรุ่นระยะกลางในกรุงเทพมหานคร เห็นต่างศาสนา," รายงานการวิจัย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร, 2522.

โสภาค สุวรรณ. ปลาทอง (ฉบับรวมเล่ม) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

หยก นูรพา. อยู่กับกิ่ง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2520.

อรุณนัย. อุดมการณ์บนเส้นขนาน (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.

อากาศคำเกิดรพีพัฒน์, หม่อมเจ้า. ละครแห่งชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 18. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2515.

อำนวยการ ทะพินค์แก และชยันต์ วรธนะภูติ. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษา," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, หน้า 185-210, โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรื, 2522.

บทความ

กัรติ บุญเจือ. "จริยธรรม." สารานุกรมปรัชญา (2522): 89.

เทือก กุสุมา ณ อยุธยา: "เรื่องอ่านเล่นหรือ...นวนิยายในวรรณคดีไทย." จันทร์เกษม 85 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2511): 45-53.

"นวนิยายนำเน่า: ก้าวไปสู่จุดจบ." อักษรศาสตร์วิจารณ์ 3 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2518) 3 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2518): 3-5.

ส. ศิวรักษ์. "การวิจารณ์หนังสือ." วิทยาสารปริทัศน์ 21 (20 พฤษภาคม 2513): 14-15, 64-66.

สุนน อมรวิวัฒน์. "การศึกษา." สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2(2518): 158-181.

เอกสารอื่น ๆ

โกเศศ ค้วงอินทร์. "ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

จิริ เปลี่ยนสมัย. "นวนิยายที่เหมาะสมในการใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบระดับมัธยมศึกษาในทัศนะของครูภาษาไทย." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.

ฉัฐมา อชาวัชร. "การศึกษาคำนิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514.

ทัศนาศ ทิรัญพัทธ์. "การวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

เนาวรัตน์ สวินทร์. "การวิเคราะห์หนังสืออ่านนอกเวลาประเภทสารคดีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ปณิธาน นุ่มศิริ. "การนำเสนอโปรแกรมการสอดแทรกจริยธรรมในการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

- ประไพศรี วิสัยจร. "การศึกษาความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนอายุ 13-18 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดลพบุรี อยุธยา สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- มุสดี โยธินทวี. "การสำรวจความเข้าใจในหลักธรรมที่สำคัญของพุทธศาสนาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายอาชีพ (แผนกพาณิชยการ)." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. อ้างถึงในวิระวรรณ อามระดิษ. "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- พิชัย เทพนิมิตร. "การศึกษาความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนอายุ 13-18 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อ้างถึงใน ยุพา ไชติเกียรติ. "ความนิยมอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- ยุพา ไชติเกียรติ. "ความนิยมอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- วิเชียร พงษ์ประเสริฐ. 2526, อ้างถึงใน ชูติมา อ่อนละม้าย. "สภาพการจัดการศึกษา วิชาพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- วิระวรรณ อามระดิษ. "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- อมรา เทศกรณ์. "การวิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- อรนันท์ บุญประสิทธิ์. "ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- อรุณรัสมิ์ บุญปลั่ง. "คุณค่าของนวนิยายที่มีต่อการศึกษานักเรียนในระดับ ป.กศ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514.
- อรุณศรี กาลัง. "การศึกษาความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนอายุ 13-18 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดกระบี่ นราธิวาส ภูเก็ต ยะลาและสงขลา." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2516, อ้างถึงใน ยุพา โชติเกียรติ. "ความนิยมอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).
- อัมพร ทองใบ. "การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

สัมภาษณ์

- ศิริรัตน์ วงศ์สุวรรณ. เจ้าหน้าที่กลุ่มโครงการวิชาภาษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2529.

ภาษาต่างประเทศหนังสือ

- Brown, Roger. Social Psychology. New York: The Free Press, 1965.
- Dietrich, R.F., and Sundell, Roger H. The Art of Fiction. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1974.
- Gruher, Howard E., and Voneche, J. Jacques, ed. The Essential Piaget. New York: Basic Books, Inc., 1977.
- Komroff, Manuel. How to Write a Novel. Boston: The Writer, Inc., 1950.
- Shaw, Harry. Dictionary of Literature Terms. New York: McGraw-Hill Book Company, 1972.
- Wright, Derek. The Psychology of Moral Behaviour. New York: Penquin Book, 1978.

บทความ

- Bronson, Gordon W. "Identity Diffusion in Late Adolescents," Journal of Abnormal and Social Psychology 59 (November 1959): 414-417.
- "Morality." Encyclopedia of Psychology 2 (1972): 284.
- "Novel." The World Book Encyclopedia 14 (1971): 442.
- Reid, Ramon R. "Moral and Spiritual Values: To Teach or Not to Teach?" Journal of Secondary Education 40 (February 1965): 77-80.
- Strom, Ingrid M. "The Role of Literature in the Core Curriculum." Bulletin of the School of Education 34 (May 1958): 1-2.

เอกสารอื่น ๆ

- Aikins, Mary Patricia Truxler. "Moral Values in Contemporary Literature." Dissertation Abstracts International Vol.34, No.3 (September 1973): 1270-A.
- Feder, Herbert Abraham. "The Place of Literature in Moral Education: an Examination of the Moral Aspects of Literature, their Significance for Aesthetic Value, and their Influence on Moral Development." Dissertation Abstracts International Vol.39, No.7 (January 1979): 4161-A.
- Highbaugh, Claudia Ann. "Guidance for the Young Adult : A Look at Moral Development in the Christian Context." Dissertation Abstracts International Vol.46, No.6 (December 1985): 1581-A.
- Hilton, James Michael. "The Relationship Between the Level of Moral Judgment of High School Students and their Levels of Interpersonal Trust, Socioeconomic Status, and Intelligence." Dissertation Abstracts International Vol.39, No.6 (December 1978): 3375-A.
- Lin, Huey-Ya. "Moral Development and Children's Literature in Taiwan." Dissertation Abstract International Vol.47, No.2 (August 1986): 413-A.
- Schneider, Barry Howard. "An Elaloration of the Relationship between Parental Behaviour and Children's Moral Development." Dissertation Abstract International Vol.39, No.7 (January 1979): 4152-A.

Weiger, Myra L. "Moral Judgment in Children : Their Responses to Children's Literature Examined against Piaget's Stages of Moral Development" Dissertation Abstracts International Vol.38, No.7 (1977): 4065-A.

การทบทวน

บรรณนิทัศน์ของนวนิยายทั้ง 20 เรื่องที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย

ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

กาญจนา นาคັນท์ (นามแฝง). ผู้ใหญ่ลี้กับนางมา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ,
2524. 592 หน้า.

มาลินีหญิงสาวกำพร้ารับราชการเป็นเสมียนอยู่ในกรุงเทพฯ และมีรายได้พิเศษจากการรับจ้างเดินแบบได้รับมรดกที่นาจำนวน 300 ไร่ซึ่งอยู่ที่รังสิตหลังจากที่คุณนายวันผู้เป็นยายถึงแก่กรรมลง เหตุการณ์นี้เป็นสิ่งที่มาลินีคิดไม่ถึง เพราะเธอกับคุณยายได้ขาดการติดต่อกันนานแล้ว อย่างไรก็ตามในที่สุดมาลินีตัดสินใจลาออกจากงานประจำที่ทำอยู่เพื่อหันไปยึดอาชีพเกษตรกรเต็มตัว โดยมีครอบครัวของผู้ใหญ่ลี้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ผู้ใหญ่ลี้มีชื่อเดิมว่าสินวัตร เป็นชาวนาและเป็นชาวรังสิตโดยกำเนิดแต่ได้รับการสนับสนุนจากคุณนายวันให้ได้รับการศึกษาจนได้รับปริญญาเกษตรศาสตรบัณฑิต เมื่อเรียนสำเร็จแล้วได้นำความรู้มาพัฒนาบ้านเกิดและเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญของชาวนาในเรืองต่าง ๆ จนได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน สินวัตรหรือผู้ใหญ่ลี้เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ขยันขันแข็งและมีจิตสำนึกที่จะพัฒนาอาชีพและความ เป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในตอนแรกมาลินีไม่ชอบสินวัตร เพราะเข้าใจว่าเขาแกล้งถ่วงเวลาในการส่งข่าวการตายของคุณยายให้เธอทราบเพื่อให้คนอื่นมองเธอในแง่ไม่ดีในฐานะปล่อยปละละเลยไม่เร่งจัดงานศพให้คุณยาย ประกอบกับคุณนายวันระบุไว้ในพินัยกรรมว่าหากเธอต้องการจะขายที่นาที่ได้รับมรดกก็ต้องขายให้กับผู้ใหญ่ลี้ห้ามขายให้คนอื่นทำให้มาลินีรู้สึกขุ่นใจและไม่พอใจนัก ส่วนสินวัตรก็คิดว่ามาลินีคงจะเป็นสาวสำราญจนทนชีวิตในชนบทไม่ได้ แต่หลังจากที่ทั้งสองได้พบและได้เข้าถึงอุปนิสัยใจคอของกันและกันแล้วก็เกิดความเข้าใจกันและได้แต่งงานอยู่กินกัน ในที่สุดแม้ว่าสินวัตรจะมีประมุขสาวน้องนางบ้านนาคอยมาวุ่นวายและมาลินีจะยังเป็นที่หมายปองของประมุขคู่อริก็ตาม

คำพูน บุญทวี (นามแฝง). ลูกอีสาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2528.
258 หน้า.

ลูกอีสาน เป็นนวนิยายที่สะท้อนนิสัยตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานในสมัยเมื่อ 50-60 ปีที่แล้วซึ่งต้องต่อสู้กับความแห้งแล้งและความอดอยากอยู่ตลอดเวลา ตัวละครเอกเป็นเด็กชายชื่อคุณ คุณอาศัยอยู่กับพ่อแม่และน้องสาวอีก 2 คน และมีเพื่อนสนิทชื่อจันดี คุณเป็นเด็กหัวอ่อน เชื่อฟังพ่อแม่และช่วยงานครอบครัวเท่าที่จะทำได้ ส่วนจันดีเป็นคนใจกล้า โหมงผางและซุกซน เมื่อถึงวัยอันสมควร พ่อแม่ของเด็กทั้งสองได้ส่งตัวคุณและจันดีให้เข้าโรงเรียนพร้อมกัน ในปีที่คุณเข้าโรงเรียนนั้นทางบ้านทำนาไม่ได้เพราะขาดฝน ชาวบ้านหลายครัวเรือนจึงได้อพยพไปอยู่ในท้องถื่นที่อุดมสมบูรณ์กว่าเดิม แต่พ่อของคุณยังคงตั้งใจแน่วแน่ที่จะไม่ย้ายไปไหน และตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการพาคุณ แม่และน้อง ๆ เดินทางข้ามจังหวัดไปหาปลาในบริเวณลำน้ำชีโดยเดินทางร่วมไปกับเพื่อนบ้านอีก 3-4 ครอบครัว แม้ว่าการเดินทางครั้งนี้จะกินเวลาหลายวัน และบางครั้งก็พบอุปสรรคบ้างแต่ทุกคนก็ช่วยกันแก้ไขและไม่เคยท้อถอย ผลที่ได้จึงคุ้มค่า เพราะขณะเดินทางได้ทั้งปลาช่อน ปลาชุก ปลาหมอ ปลากลายและปลาขาวรวมทั้งสัตว์อื่น ๆ อย่างกุ้งฝอย กบ เขียด อึ่งอ่าง มาปรุงอาหารและนำออกแลกเป็นเงิน ข้าวสารและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ไร่มาพอที่จะทำให้ทุกคนเดินทางกลับถึงบ้านอย่างสบายใจและได้เข้าร่วมในงานฉลองระฆังที่ทางวัดได้หล่อขึ้นใหม่อย่างสนุกสนาน

ดอกไม้สด (นามแฝง). ผู้ดี. พระนคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2505. 622 หน้า.

พระยาอมรรัตน์ราชสุภิตมีภรรยาหลายคนแต่ภรรยาเอกที่นับได้ว่าเสมอกันด้วยฐานะและชาติตระกูลมี 2 คนคือคุณแสบและคุณวง พระยาอมรรัตน์ฯ มีบุตรซึ่งเกิดจากคุณแสบคนหนึ่งแต่เสียชีวิตไปตั้งแต่ยังเด็ก และมีบุตรฝาแฝดชายหญิงซึ่งเกิดจากคุณวงคู่หนึ่งชื่อวิวัฒน์และวิมล นอกจากวิวัฒน์และวิมลแล้ว พระยาอมรรัตน์ฯ ยังมีบุตรธิดาที่เกิดจากภรรยาคนอื่น ๆ อีก 4 คน คือ มาลี มาณพ อ็อคและแป้ว สำหรับวิวัฒน์นั้นได้ไปศึกษาวิชาการในประเทศอังกฤษตั้งแต่อายุได้ 14 ปี ส่วนวิมลได้เล่าเรียนอยู่ในเมืองไทยจนจบการศึกษาในชั้นที่สมควรแก่ฐานะ และแม้ว่าวิมลจะเป็นลูกของคุณวงแต่ก็กลับสนิทสนมกับคุณแสบมากกว่า เมื่อวิมลอายุ 15 ปีได้รู้จักและมีโอกาสใกล้ชิดกับอุดม หลานชายของคุณแสบจนถึงขั้นชอบพอกัน อุดมได้จากไปศึกษาต่อในประเทศอังกฤษอยู่ระยะหนึ่ง แต่แล้วก็ถูกเรียกตัวกลับกลางคัน เมื่อพระยาพิทักษ์สิริเชษฐ์เป็นปู่ถึงแก่กรรมลงและบิดาไม่มีกำลังทรัพย์

จะส่งเสียต่อ เมื่อวิลลอายุย่างเข้า 18 ปี ก็ต้องรับหน้าที่เป็นแม่บ้านให้บิดาแทนคุณแสบและคุณวาง เนื่องจากคุณแสบเกิดเบื่อหน่ายต่อการชิงดีชิงเด่นในหมู่ภรรยาของพระยาอมรรัตน์ฯ จึงตัดสินใจปลิกตัวไปทำไร่ทำสวนอยู่ที่จันทบุรีส่วนคุณวางหลังจากที่เกิดข้อวิวาทกับภรณยาน้อยคนหนึ่งของพระยาอมรรัตน์ฯ และขัดใจในคำพูดของสามีแล้วก็ได้จากไปอยู่ที่อื่นเป็นการถาวรเช่นกัน ต่อมาอีก 3 ปี พระยาอมรรัตน์ฯ ก็ถึงแก่กรรมลง มรดกรรมของบิดาทำให้วิลลตระหนักในความจริงที่ว่าฐานะของครอบครัวไม่ได้ดีอย่างที่ตนเองและคนภายนอกเข้าใจ แม้ว่าเงินรายได้จากมรดกที่บิดาทิ้งไว้ให้จะทำให้วิลลสามารถเลี้ยงตนเองและน้อง ๆ ต่อไปได้แต่ก็ไม่พอกที่จะส่งไปเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับพี่ชายคู่แข่งที่ยังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ วิลลจึงตัดสินใจบอกเข้าศึกใหญ่ที่เคยอยู่และอพยพตนเองและน้อง ๆ ไปอยู่ที่เรือนคนใช้ ในระหว่างนั้นอุดมได้เดินทางไปประเทศอังกฤษอีกครั้งหนึ่งเพื่อรับหน้าที่เลขานุการสถานทูตและถือโอกาสศึกษาต่อด้วย ผู้ที่มาเข้าศึกใหญ่ของวิลลอยู่คือพระยาพลรัตน์วิจิตรพร้อมด้วยภริยาที่บวชเป็นวัชรโรคและบุตรที่ไม่สมประกอบอีก 1 คน พระยาพลรัตน์ขึ้นชมวิลลอยู่เงียบ ๆ แต่ก็ไม่เคยแสดงออกและยังคงดูแลปรนนิบัติภรรยาและเอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอ อุดมบวชเป็นสามเณรและต้องตายไปเนื่องจากการฆ่าตัดทำให้วิลลเสียใจมาก ต่อเมื่อพระยาพลรัตน์ ได้ช่วยเหลือจนวิวัฒน์ได้กลายเป็นนักเรียนทุนของรัฐบาล วิลลจึงค่อยคลายความเศร้าโศกและมีความสุขขึ้น

น้อย อินทนนท์ (นามแฝง). ล่องไพร ตอนวิมานอิมพลี เล่ม 1 (ฉบับนักเรียน). กรุงเทพฯ มหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523. 233 หน้า.

ชนพื้นเมืองลิกลับเผ่าหนึ่งในออสเตรเลีย เลียซึ่งมีลักษณะเหมือนคนผิวขาวทุกประการ วันแต่ผิวที่เป็นสีทองแดงได้เลี้ยงนกอินทรีพันธุ์ประหลาดที่มีขนาคมทึบขาวไว้และใช้ให้นกเหล่านั้นไปลักพาผู้หญิงจากชนพื้นเมืองเผ่าอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในที่ราบสูงตอนกลางของเกาะนิวินี ทำให้เกิดความหวาดกลัวและระส่ำระสายอยู่ทั่วไปในภูมิภาคนี้ รัฐบาลออสเตรเลียจึงประกาศจะให้เงินรางวัลก้อนใหญ่แก่ผู้ที่สามารถปราบนกอินทรีดังกล่าวได้ พันเอกวิลเบอร์ โจนส์ นายทหารนอกประจำการชาวอเมริกัน เกิดสนใจจึงชักชวนสองสามีภรรยาสกุลสมิธ เพื่อนซึ่งเป็นนักโบราณคดีให้ออกตามล่านกอินทรีด้วยกัน ไมรา สมิธ และสามีไม่สนใจเงินรางวัลนักแต่อยากศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชนพื้นเมืองผู้เป็นเจ้าของนกอินทรีซึ่งยอมตกลงโดยมีข้อแม้ว่าจะต้องให้คณะผู้ช่วยชาวไทยคือนายศักดิ์ ร้อย เอก เรือง ยุทธนา และดาเก็นติดตามไปด้วย การเดินทางไม่ราบรื่นนักเพราะชนพื้นเมืองผู้เป็นเจ้าของนกอินทรีรู้ตัวและพยายามส่งทั้งคนและนกอินทรีมาขัดขวางทำให้คณะของพันเอกโจนส์ต้องพบ

กับอุปสรรคมากมายกว่าจะถึงจุดหมาย

นิพพาน (นามแฝง). ผีเสื้อและดอกไม้. ภาพโดย ช่าง มุลนินิจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กะรัต. 2528. 224 หน้า. ภาพประกอบ.

ชยันอาศัยอยู่กับพ่อในบ้านหลังเล็ก ๆ ที่สร้างขึ้นในที่ดินของวัดพร้อมด้วยน้องอีก 2 คน คือคุณชยันน้องชายและอา เคาญน้องสาว พ่อของชยันชื่อปุนจา มีอาชีพเป็นกรรมกรจับจ้างขนของที่สถานีรถไฟ เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจนชยันจึงได้เข้าโรงเรียนเมื่ออายุมากกว่าเด็กอื่น ๆ และนั่นก็อาจจะ เป็นสาเหตุที่ทำให้เขาเรียนตึมาตลอด แต่ชยันก็ไม่มีโอกาสได้เรียนมากนัก เขาตัดสินใจเองที่จะลาออกไปทำงานช่วยเหลือครอบครัว เมื่อรู้ว่าการทำมาหากินของพ่อฝืดเคืองลง และ เพราะต้องการให้น้องทั้งสองได้เข้าโรงเรียนบ้างและอาชีพแรกของชยันก็คือการ เร่ขายไอศกรีมแท่งซึ่งได้กำไรไม่มากนัก ด้วยแรงกระตุ้นของชยันปุนจาจึงยอมส่งคุณชยันและอา เคาญเข้าโรงเรียนพร้อมกัน วันหนึ่งชยันได้พบกับมิมปี เพื่อนหญิงที่เคยเรียนร่วมชั้นกันมา ทั้งสองคุยกันเพลินอยู่บนรถไฟจนไม่ได้ยิน เสียงสัญญาณเตือน เมื่อรถไฟจะออกจากสถานี ชยันจึงต้องดิ้นรนขวนน้นไปจนถึงบ้านของมิมปี ปุนจาเห็นลูกชายไม่กลับบ้านก็ออกตามหาจนถูกรถไฟชนและกลายเป็นคนพิการไปข้างหนึ่ง ด้วยความที่ต้องการให้ครอบครัวมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นชยันจึงตัดสินใจเลิกขายไอศกรีมและหัน ไปลักลอบขนข้าวสารข้ามแดนโดยซุกซ่อนไปกับขบวนรถไฟตามคำสั่งของมิมปีโดยมีอา เคาญ เพื่อนของมิมปีเป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะนำ ชยันสนิทสนมกับมิมปีมากขึ้นตามลำดับและเมื่อมิมปีถูกนาซา เด็กหนุ่ม เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกับชยันขู่ว่าจะจุดชยันก็ได้ช่วยพุดจาจน เรื่องราว เรียบร้อยลง ชยันรู้สึกว่าร่อมิมปีมาก นาซาก็คงจะเลิกอาชีพลักลอบขนข้าวสารข้ามแดนแต่ก็ต้องครรถไฟตายไปในคราวที่ตัดสินใจจะทำงาน เป็นครั้งสุดท้ายนั่นเอง คำพูดที่นาซาพูดกับชยันก่อนที่จะประสบเหตุร้ายปลุกความรู้สึกผิดชอบของชยันให้สำนึกว่าเขา กำลังทำในสิ่งที่ผิดจึงคิดที่จะ เลิกขนข้าวสารไปประกอบอาชีพอื่น มิมปีเสนอให้ชยันปลูกดอกไม้ขายโดย เธออาสาจะช่วยด้วย ชยันตกลงใจที่จะทำตามคำแนะนำของมิมปีและความหวังใหม่ในชีวิตที่เกี่ยวกับคนและความรักก็ทำให้เขา รู้สึก เป็นสุขมาก

ไบศัน (นามแฝง). จดหมายจากเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522. 568 หน้า.

ต้นสว่างอุทิศจิตใจหนีมารดาและน้องจาก เมืองจีนมายังประเทศไทยพร้อมกับแต่ เล็งและ

อึ้งกิม เพราะทราบข่าวจากลุงของแต่เส็งว่าเมืองไทยหาเงินง่าย ด้วยความรักและความกตัญญู เขาจึงเขียนจดหมายและส่งเงินไปให้มารดาอยู่เสมอโดยทราบดีไม่ว่าจดหมายและเงินของเขาไม่เคยถึงมือมารดาเลย จดหมายที่สว่างอู๋เขียนถึงมารดามีทั้งหมด 100 ฉบับ ในจดหมายเหล่านั้นเขาได้เล่าเรื่องต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่เมื่อเขาเดินทางอยู่ในเรือเดินทะเลที่จะนำเขาไปยังประเทศไทยซึ่งในระหว่างนั้นล้อหยงจิวกลาสีคนหนึ่ง เกิดถูกชะตา เขาจึงได้รับ เขาเป็นบุตรบุญธรรม แต่เส็งล้อเลียนความสัมพันธ์ระหว่างล้อหยงจิวกับสว่างอู๋จน เขาทนไม่ได้จึงเกิดชกต่อยกันขึ้น เส็งแพ้อึ้งกิมและบอกเลิกคำพูดที่เขาเคยบอกว่าจะขอให้ลุงของเขาช่วยเหลือสว่างอู๋และกิม เมื่อถึงเมืองไทยแล้วล้อหยงจิวได้ช่วยฝากให้สว่างอู๋และกิมทำงานกับล่องว่นทงญาติของเขาที่เป็นเจ้าของร้านขายของชำและเป็นตัวแทนขายอาหารแห้งบางอย่างจากเมืองจีน สว่างอู๋ได้รับหน้าที่เป็นคนขายของและทำบัญชีส่วนกิมต้องเป็นคนขนของ เพราะไม่รู้หนังสือ

ล่องว่นทงมีลูกสาว 2 คน ชื่อหมุยเอ็งและอึ้งบ๊วย ทั้งสองไม่ได้เข้าโรงเรียนแต่พอจะอ่านออกเขียนได้และรักที่จะหาความรู้เพิ่มเติมล่องว่นทงจึงให้สว่างอู๋สอนพิเศษให้ สว่างอู๋และหมุยเอ็งแอบชอบกันอยู่เงียบ ๆ แต่เส็งได้เห็นหมุยเอ็งในวันไหว้พระจันทร์และเกิดพอใจจึงขอให้ลุงของเขามาทาบตามล่องว่นทง ในขณะที่เดียวกันล้อหยงจิวก็รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสว่างอู๋กับหมุยเอ็งจึงมาทาบตามเช่นกัน ในที่สุดหมุยเอ็งกับสว่างอู๋ก็ได้แต่งงานกันสมใจ หลังแต่งงานสว่างอู๋ยังคงทำงานกับพ่อค้าอยู่ระยะหนึ่งก่อนที่จะแยกตัวไปเปิดร้านขายของชำของตัวเองซึ่งล้อหยงจิวพ่ออุปถัมภ์เป็นผู้ออกเงินค่าเช่าร้านให้ เมื่อหมุยเอ็งท้องและคลอดลูกคนแรกเป็นชายชื่อเว่งคิมได้ไม่นานล่องว่นทงก็ป่วยหนักและถึงแก่กรรมลง อึ้งบ๊วยสืบทอดกิจการของบิดา ส่วนหมุยเอ็งเมื่อได้รับมรดกส่วนหนึ่งจึงมอบให้สว่างอู๋เป็นทุนในการตั้งโรงงานทำขนมจันอับตามที่เคยคิดกันไว้ ในระหว่างที่หมุยเอ็งตั้งท้องลูกคนที่สองกิมก็แต่งงานกับชบาสาวไทยที่เขาหมายตามานาน ลูกคนที่สองของสว่างอู๋เป็นหญิงชื่อช้วยกิมและถัดมาอีก 2 คน ก็เป็นหญิงอีกชื่อบักหลีและเม่งจู หลังจากคลอด เม่งจูแล้วหมุยเอ็งก็ไม่สามารถจะมีลูกได้อีก เพราะก่อนคลอดประสบอุบัติเหตุทำให้มดลูกได้รับการกระทบกระเทือนมาก สว่างอู๋ผิดหวังและเสียใจมาก เพราะหมดโอกาสที่จะมีลูกชายอีก จึงฝากความหวังทั้งหมดไว้ที่เว่งคิมและพยายามฝึกให้เว่งคิมช่วยงานด้านการค้าตั้งแต่เด็ก เมื่อเว่งคิมป่วยเป็นโรคปอดขึ้นล้อหยงจิวรับอาสาเฝ้าไข้หลายคืนติดต่อกันจนไม่สบายและตายไป ในขณะที่เว่งคิมหาย เป็นปกติทำให้สว่างอู๋ไม่สบายใจและโทษตัวเองว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้พ่ออุปถัมภ์ตาย

ลูก ๆ ของสว่างอุไค้เข้าโรงเรียนทุกคน เว่งคิมและบั๊กหลี้ได้เรียนจนจบชั้นประถมปีที่สี่ ซู่ยก็มิได้เรียนมากกว่าหนึ่งปี ส่วนเม่งจูรักเรียนมากจึงไม่ยอมออกจากโรงเรียนตามคำสั่งของสว่างอุไค้เมื่อจบชั้นประถมสี่แล้วและได้เรียนต่อจนถึงชั้นสูงตามต้องการโดยทั้งแม่และน้าค่างก็สนับสนุนเต็มที่ เมื่อซู่ยก็มิอย่างเข้ารุ่นสาวได้แต่งงานกับบุตรชายของพ่อค้าข้าวสารซึ่งมีฐานะดีพอสมควรโดยการจัดการของผู้ใหญ่ ส่วนบั๊กหลี้ก็ได้แต่งงานกับสมศักดิ์น้องชายของเจ้าของร้านทำหมที่หล่อนทำงานอยู่ด้วย สำหรับเว่งคิมได้ไปติดพันหญิงโสเภณีคนหนึ่งชื่อพรรณิจนสว่างอุไค้และทวยเอ็งต้องยอมให้พาเข้ามาอยู่ในบ้าน แต่พรรณิกลับนัดแนะให้พรรคพวกมายกเค้าและหนีหายไป ครอบครัวของสว่างอุไค้สนับสนุนให้เว่งคิมสนิทสนมกับกุลหลาบลูกสาวของกิมโดยพาทั้งสองไปเที่ยวชายทะเล แต่เพราะที่ร้ายที่ระหว่งเดินทางกลับรถที่หนึ่งมาประสบอุบัติเหตุทำให้ทวยเอ็งต้องเสียชีวิตลง เว่งคิมกับกุลหลาบได้แต่งงานกันในขณะที่กำลังไว้ทุกข์ทวยเอ็งกันอยู่นั่นเอง ส่วนเม่งจูหลังจากที่เรียนจบก็ได้แต่งงานกับวิญญูลูกเขยที่สว่างอุไค้มีอคติเพราะเป็นคนไทย เมื่อลูกทุกคนแต่งงานไปแล้วสว่างอุไค้จึงตัดสินใจแบ่งสมบัติส่วนหนึ่งให้ลูกทุกคนส่วนตัวเขาเองก็ย้ายไปค้าขายเปิดร้านเล็ก ๆ อยู่แถบชานเมือง เพราะหวังจะใช้ชีวิตในช่วงที่เหลืออย่างสงบ แต่ต่อมาเกิดเพลิงไหม้ในย่านนั้นทำให้เขาขวัญเสียจึงได้ย้ายไปอยู่กับลูก ๆ สว่างอุไค้พบว่าตนเองเข้ากับครอบครัวของเว่งคิมและซู่ยก็มิได้ แต่กลับอยู่กับเม่งจูและวิญญูได้ดีเกินคาด อย่างไรก็ตามเขาก็ไม่คิดที่จะอาศัยอยู่กับลูกสาวและลูกเขยตลอดไป สว่างอุไค้วางโครงการที่จะขยับขยายไปหาที่อยู่ที่เป็นสัดส่วนของตนเอง ประกอบการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ และขอแต่งงานกับอึ้งบ๊วยตามที่เม่งจูเคยแนะนำ

ประสิทธิ์ มุลิกเกษม. ชีวิตบ้านป่า. ภาพโดย ปรีดา ปัญญาจันทร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวิริยาสาส์น, 2525. 148 หน้า. ภาพประกอบ.

กลายเป็นอาศัยอยู่กับพ่อแม่และน้องในกระท่อมซึ่งอยู่ในป่าห่างจากหมู่บ้านราว 7 กิโลเมตร พ่อพร้าบอกเสมอว่าการใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางป่าเขานั้นต้องพยายามเข้าใจธรรมชาติของป่าและรู้จักหาอาหารมาประทังชีวิต พ่ออรบรูในวิชาพรานและพยายามถ่ายทอดวิชาเหล่านั้นให้กับกลายเป็นคนที่มีจิตใจละเอียดอ่อนจึงมักจะเกิดความเวทนาสงสารสัตว์ที่ล่ามาได้อยู่เสมอ กลายเป็นคนที่มีจิตใจละเอียดอ่อนจึงมักจะเกิดความเวทนาสงสารสัตว์ที่ล่ามาได้อยู่เสมอ กลายเป็นคนที่มีจิตใจละเอียดอ่อนจึงมักจะเกิดความเวทนาสงสารสัตว์ที่ล่ามาได้อยู่เสมอ กลายเป็นคนที่มีจิตใจละเอียดอ่อนจึงมักจะเกิดความเวทนาสงสารสัตว์ที่ล่ามาได้เสมอ

ความหวังของกลายเป็นการทำจะเป็นจริง เมื่อครูโพรโรจน์ได้มาเที่ยวบ้านป่าของกลายเป็นและรับว่าจะช่วยอุปการะให้กลายเป็นได้เข้าเรียนต่อในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเมือง กลายเป็นเดินและดีใจมาก

แต่เมื่อคิดว่าจะต้องจากบ้านป่าและครอบครัวไปก็รู้สึกอาลัยอาวรณ์ไม่น้อย ก่อนที่จะเดินทางไป
ศึกษาต่อกลายเป็นช่างก่อสร้างให้พ่อเล็กอาชีพพราน เพื่อจะได้ไม่ต้องทำมาบปอีกต่อไป พ่อรับปากว่าเมื่อ
กรีดยางซึ่งมีอยู่หลายไร่ได้เงินมาจำนวนหนึ่งแล้วก็จะพยายาม เลิกอาชีพพรานตามที่กลายเป็นช่าง

“เรียบเอง” (นามแฝง). ทุ่งมหาธาต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2520.

736 หน้า.

ทุ่งมหาธาต เป็น เรื่องที่สะท้อนชีวิตของคนในหมู่บ้านคลองสวนหมากซึ่งต่อมาได้ยกฐานะ
เป็นตำบลและเปลี่ยนชื่อเป็นนครชุม ซึ่งตำบลนครชุม เป็นตำบลที่มีอยู่จริง ในจังหวัดกำแพงเพชร

เรื่อง เริ่มตั้งแต่รุ่นหนุ่มสาววังแขม ได้มาพบรักกับสุดใจสาวชาวคลองสวนหมาก ทั้งสอง
จึงแต่งงานอยู่กินกันโดยรุ่นคกลงใจปักหลักตั้งตัวอยู่ที่คลองสวนหมากด้วยการยึดอาชีพล่องแพค้าไม้
ทั้งที่ในสมัยนั้น (ราวรัชกาลที่ 5) การค้าไม้มักจะเป็น เรื่องของคนที่มีอันจะกินเท่านั้น ด้วย
ลักษณะของผู้นำในตัวของรุ่นทำให้เขาได้รับความ เชื่อถือศรัทธาจากชาวบ้านและ ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
ผู้ใหญ่บ้านและกำนันโดยลำดับ รุ่นได้ปฏิบัติหน้าที่ของเขาอย่างดีที่สุดและสามารถตัดสินใจได้อย่าง
ถูกต้องเหมาะสมทุกครั้งที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นครั้งที่ไฟป่าลุกลามมาถึงคลองสวนหมาก
ครั้งที่โรคฝีดาษหรือไข้ทรพิษระบาดจนชาวบ้านล้มตายเป็นหลายคนรวมทั้งลูกชายคนโตของรุ่นด้วย
หรือครั้งที่ทางการขอให้ชาวบ้าน เป็นผู้ตัดสินใจ เมื่อเกิดปัญหาการแย่งชิงสัมปทานป่าไม้ ในด้าน
การค้าไม้นั้นรุ่นต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งปัญหาที่เกิดจากการไม่รักษาคำพูดของกลุ่มคน
ที่เขาติดต่อค้าขายด้วยปัญหาเกี่ยวกับสัมปทานป่าไม้ และปัญหาการเข้ามาจับจองป่าของคนต่าง
ท้องถิ่น ส่วนในด้านความรัก นอกจากสุดใจแล้วรุ่นก็ยังมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับหญิงอีก 2 คนคือ
จำปาหม้ายสาวลูกคิด เพื่อนรุ่นพี่ของสุดใจและละเมียดหลานสาวเจ้าเมืองกำแพง เพชรภรรยาของ
เสถียรเจ้าของบริษัทค้าไม้ซึ่งมีกิจการรุ่งเรืองและเคยเป็นคู่ปรับของรุ่น สำหรับจำปานั้นต่อมา
ด้วยการสนับสนุนของรุ่นก็ได้แต่งงานกับ เรื่องหนุ่มบ้านเดียวกันผู้เฝ้าหมายปองหล่อนมานาน ในขณะที่
ละเมียดมีลูกกับรุ่นคนหนึ่งซึ่งแม้เสถียรจะรู้ความจริง ในภายหลังว่าไม่ใช่ลูกของเขา เขาก็ให้อภัย
ภรรยาและตัดสินใจขายกิจการของบริษัทแล้วอพยพครอบครัวไป เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่อื่น ทำให้รุ่น
หมดคู่แข่งทางการค้าและสามารถขยายกิจการจน เป็นปึกแผ่นมั่นคง

ลมูล รัตดากร, ผู้แปลและเรียบเรียง แสงไสย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

บรรณกิจ, 2522. 143 หน้า.

แสงโสม เด็กหญิงวัยสิบปีอาศัยอยู่กับแม่จันทร์และบิดาคือกุดั่นนาคราชคนสุดท้ายของตระกูลที่มีชื่อเสียงตระกูลหนึ่งของอินเดีย กุดั่นนาคราชมีอาชีพเป็นเกษตรกร ครั้งหนึ่งพืชผลของเขาได้รับความเสียหายมากจนไม่มีเงินพอที่จะเสียภาษี กุดั่นจึงไปขอกู้เงินจากเศรษฐีวริทย์ โดยยอมมอบ "เคอะ สตาร์ ออฟ อินเดีย" เหยียดราประจำตระกูลไว้เป็นเครื่องค้ำประกัน เนื่องจากเหยียดดังกล่าว เป็นอสิราภรณ์ที่พระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่บิดาของกุดั่น ในฐานะที่ว่าคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ การนำเหยียดไปเป็นเครื่องค้ำประกันการกู้ยืมเงินจึงไม่ได้ทำอย่างเปิดเผยและไม่มีการทำหลักฐานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นกุดั่นนาคราชจึงไม่สามารถใช้กฎหมายจัดการกับเศรษฐีวริทย์ได้เมื่อเขานำเงินไปชำระหนี้แล้วและเศรษฐีเกิดโกงไม่ยอมคืนเหยียดให้ กุดั่นจึงตัดสินใจปลอมตัวเป็นขอทาน เดินทางไปยังกรุงราชฤกษ์ซึ่งเป็นเมืองที่เศรษฐีวริทย์อาศัยอยู่เพื่อติดตามเอาเหยียดคืนโดยให้แสงโสมแต่งตัวเป็นเด็กชายเดินทางไปด้วย เมื่อเศรษฐีวริทย์ทราบ เขาก็ให้คนมาทำร้ายกุดั่นจนบาดเจ็บสาหัส แสงโสมจึงตัดสินใจแอบไปเอาเหยียดคืนด้วยตนเองซึ่งแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จแต่ก็ทำให้เธอต้องพลัดกับบิดา ในระหว่างที่แสงโสมออกตามหาบิดา เธอได้รู้จักกับเด็กหญิงรุ่นราวคราวเดียวกันชื่อ เปรมปรีดี และด้วยความช่วยเหลือของ เปรมปรีดี เศรษฐีวริทย์จึงถูกตำรวจจับในขณะที่กำลังจะทำร้ายแสงโสม ต่อมาแสงโสมก็ได้พบกับบิดาและทั้งสองได้เดินทางกลับบ้านพร้อมกับเหยียดอันเป็นเกียรติยศของตระกูล โดยเป็นที่ตกลงกันว่าแสงโสมจะเดินทางกลับมายังเมืองราชฤกษ์อีกเพื่อเรียนหนังสือในโรงเรียนเดียวกับ เปรมปรีดี เพื่อนรักของเธอ

วริทย์ วิเศษธุรกิจการ. เกิดเป็นหมอ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ. 2521. 96 หน้า.

เกิดเป็นหมอ เป็นหนังสือที่รวมจดหมายจำนวน 20 ฉบับ ที่นายแพทย์ผู้หนึ่งได้เขียนถึงญาติสาวรุ่นน้องที่เป็นนักศึกษาแพทย์ นายแพทย์ผู้นี้ได้ตั้งปณิธานไว้ตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษา และได้เข้าร่วมในกิจกรรมชาวยุโรปว่าเขาจะใช้ความรู้ที่ได้มาช่วยเหลือชาวชนบทผู้ยากไร้และด้อยโอกาสทางสังคม เมื่อเรียนจบเขาจึงเลือกไปทำงานที่สถานีอนามัยแห่งหนึ่งในอำเภอที่ความเจริญยังไม่ถึง ยังผลให้ต้องประสบกับปัญหามากมายทั้งปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร ยาและเครื่องเวชภัณฑ์อื่น ๆ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการคมนาคม แต่เขาก็ไม่ท้อถอยที่จะพยายามหาหนทางแก้ไขจนปัญหาบางปัญหาคือคลายไปได้ทำให้การทำงานสะดวกและมีประสิทธิภาพดีขึ้น นอกจากนั้น เขายังกระตือรือร้นในการจัดทำและฟื้นฟูโครงการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น โครงการ

ชวนรังสิมาด้วย ไชติมันต์จึงได้ทราบว่าชาครบิดาของเขาได้เปลี่ยนมานับถือพุทธศาสนาแล้ว ในระหว่างที่กูรพินทามาพักอยู่กับบุตรชายนั้น เป็นเวลาประจวบกับที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมายังกรุงราชคฤห์และประทับอยู่ที่เวฬุวนาราม กูรพินทา ไชติมันต์ รังสิมา ราเมศร์และสมิตดาจึงได้เข้าเฝ้าและฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธองค์ตลอดเวลาที่ทรงประทับอยู่ในบริเวณดังกล่าว ต่อมากูรพินทาและรังสิมาก็เดินทางกลับเมืองสาวัตถี ส่วนไชติมันต์ยังคงอยู่ช่วยการค้ำของราเมศร์ต่อไปจนกระทั่งประกาศสงฆ์ว่าแจ้งมาว่าคณะของเขาได้ทำการปฏิวัติสำเร็จแล้วและต้องการให้ไชติมันต์ไปช่วยงานด้านบริหารบ้านเมือง ไชติมันต์ตัดสินใจไปช่วยงานประกาศพระกัณฑ์ ไชติมันต์และคนอื่น ๆ ในคณะผู้ปกครองแคว้นปัญจาละได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองอย่างจริงจังโดยถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้งทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือด้วยดีจนงานสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวปัญจาละให้ดีขึ้นได้อย่างน่าพอใจ นอกจากนี้ ไชติมันต์ยังได้พยายามเผยแพร่ธรรมะของพระพุทธองค์จนประชาชนเกิดความซึ้งซาบและรับไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ยิ่งผลให้บ้านเมืองมีแต่ความสงบสุขและร่มเย็น และแล้วไชติมันต์ได้ขอให้บิดามารดาและพี่น้องย้ายมาอยู่ที่หัดดินบุรีรวมทั้งครอบครัวของรังสิมาด้วย ต่อมาไชติมันต์กับรังสิมาก็แต่งงานกันและดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นใจอุทิศตนที่จะช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนและประสบเคราะห์กรรมทั้งหลายตามกำลังความสามารถเท่าที่จะทำได้

ศรีบูรพา (นามแฝง). ข้างหลังภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2518. 276 หน้า.

นพพร เด็กหนุ่มวัย 22 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยริคเคียวในประเทศญี่ปุ่น ได้รับจดหมายจากเจ้าคุณอธิการบดีเพื่อนของบิดาแจ้งว่ากำลังจะหาภรรยาชื่อ ม.ร.ร. กิรติมาเทียว ญี่ปุ่นและขอให้เขาช่วยจัดการเรื่องที่หักและอื่น ๆ ให้ นพพรจึงจัดการเข้าบ้านพักพร้อมทั้งจัดหาหญิงรับใช้ไว้ให้คนหนึ่ง เมื่อได้พบกับ ม.ร.ว. กิรติ นพพรรู้สึกแปลกใจที่หล่อนดูยังสาวและสวยพริ้ง อันที่จริงในขณะนั้น ม.ร.ว. กิรติมีอายุ 35 ปีแล้ว แต่เพราะการถนอมรักษาสุขภาพอย่างสม่ำเสมอหล่อนจึงดูอ่อนวัยกว่าอายุจริงมาก นพพรประทับใจในรูปโฉมและบุคลิกลักษณะของ ม.ร.ว. กิรติตั้งแต่แรกพบ และเมื่อได้ใกล้ชิดได้เรียนรู้อุปนิสัยตลอดจนได้รู้ว่า ม.ร.ว. กิรติแต่งงานกับสามีโดยปราศจากความรักนพพรก็ไม่สามารถหักห้ามใจไม่ให้รัก ม.ร.ว. ได้ทั้งที่ตัวเขาเองก็มีคู่หมั้นที่บิดาจัดการหมั้นหมายให้อยู่แล้ว ดังนั้นในวันหนึ่งเมื่อทั้งสองไปเที่ยวเขามิดาเกะด้วยกันตามลำพังนพพรก็สารภาพรักกับ ม.ร.ว. กิรติ ม.ร.ว. กิรติมีความรักในตัวนพพรเช่นกัน

แต่ด้วยความซื่อสัตย์ต่อสามีและคิดถึงอนาคตของนพทรที่ยังจะต้องศึกษาเล่าเรียนต่อไปหล่อนจึงไม่ยอมแสดงความในใจให้เขารู้ทั้งยังพูดเตือนสติเขาด้วย เมื่อ ม.ร.ว. กิรติกลับเมืองไทยแล้วในระยะแรกนพทรยังคงเขียนจดหมายถึงหล่อนอย่างสม่ำเสมอ แต่ต่อมาเมื่อเวลาตลอดจนการหมกมุ่นกับการเรียนทำให้ความรู้สึกเร่าร้อนที่เขาเคยมีต่อ ม.ร.ว. กิรติค่อยคลายตัวไปเขาก็ติดต่อกับหล่อนน้อยลงจนกระทั่งในที่สุดนพทรก็ได้ทราบข่าวว่าเจ้าคุณอธิการบดีสามีของ ม.ร.ว. กิรติเสียชีวิตเสียแล้วด้วยโรคไตพิการ หลังจากมรณกรรมของเจ้าคุณอธิการบดีผ่านไปได้ 2-3 ปี นพทรก็เรียนสำเร็จและเดินทางกลับเมืองไทย นพทรได้พบ ม.ร.ว. กิรติอีกโดยไม่รู้ว่หล่อนกำลังป่วยเป็นวัณโรคอ่อน ๆ อยู่และกำลังรอคอยเขาด้วยความหวังโดยไม่รู้ว่เขามีคู่หมั้นแล้ว แต่เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้นพทรมีความรู้สึกนึกคิดเป็นผู้อยู่ใหญ่ขึ้น เขาจึงให้ความสำคัญกับอนาคตทางการงานเป็นอันดับแรกและตัดสินใจแต่งงานกับหญิงที่บิดาจัดหาไว้ให้เพื่อสร้างครอบครัวต่อไป ส่วนความรักที่เคยมีต่อ ม.ร.ว. กิรติอย่างชายหนุ่มกับหญิงสาวก็แปรเปลี่ยนไปกลายเป็นความเคารพที่น้องชายพึงให้แก่พี่สาว หลังจากที่นพทรแต่งงานแล้ว อาการป่วยของ ม.ร.ว. กิรติก็ทรุดหนักลงจนหมดทางรักษา นพทรได้ไปเยี่ยมหล่อนและได้ประจักษ์ถึงความรู้สึกที่ ม.ร.ว. กิรติมีต่อเขาทำให้เขาสะเทือนใจมาก ในวาระสุดท้ายก่อนที่ ม.ร.ว. กิรติจะตายหล่อนได้มอบภาพที่หล่อนวาดขึ้นเองจากความทรงจำที่ "มีตาเกะ" ให้นพทร และภาพดังกล่าวก็เป็นเครื่องเตือนใจให้นพทรระลึกถึง ม.ร.ว. กิรติและเหตุการณ์ข้างหลังภาพนั้นอยู่เสมอ

สุชีพ ปุญญานุภาพ. กองทัพธรรม (สามภาคบริบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2519. 180 หน้า.

กองทัพธรรม เป็น เรื่องที่มุ่งกล่าวถึงพระกรณียกิจอันยิ่งใหญ่ในการเผยแผ่ธรรมะในพุทธศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและบรรดาพุทธสาวกทั้งหลายโดยที่เปรียบพระพุทธรูปว่าเป็นเหมือนพระธรรมราชาผู้เป็นประมุขของกองทัพธรรมอันมีพุทธสาวกองค์สำคัญ ๆ อย่างพระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ เป็นแม่ทัพและบรรดาภิกษุทั้งหลาย เป็นทหารในกองทัพธรรมนั้น กองทัพของพระราชารองค์อื่น ๆ เมื่อยกไปในที่ใดก็มักจะหมายถึงสงครามและการแผ่อำนาจ หากกองทัพธรรมของพระพุทธรูป เมื่อก้าวไปในแว่นแคว้นใดก็จะให้แต่สันติสุขและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตซึ่งหากผู้ใดเห็นคุณค่าและรับ ไปปฏิบัติแล้วก็จะได้พบกับความสุขที่แท้จริงและมีจิตสงบจนเกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบเหมาะสมดัง เช่นอนิยะและสุร เสนะสองพ่อลูก

อนิยะเป็นรัชทายาทของพระราชผู้ครองแคว้นสุร เสนะอันมีกรุงมธราเป็นราชธานีแต่

ได้สละราชสมบัติให้สัจจพลพระอนุชาต่างมารดาแล้วเสด็จไปในที่ต่าง ๆ จนได้พบและแต่งงานกับ
 คูลินีบุตรของคหบดีผู้หนึ่ง ทั้งสองมีบุตรชายด้วยกันคนหนึ่งซึ่งธนิยะตั้งชื่อให้ว่า "สุรเสนะ" เพื่อเป็น
 อนุสรณ์ถึงบ้านเกิด เมืองนอนที่จากมา คูลินีล้มป่วยและเสียชีวิตตั้งแต่สุรเสนะยังเล็กอยู่ธนิยะจึง
 เลี้ยงดูบุตรชายมาโดยลำพังด้วยการยืมอาชีพ เป็นพ่อค้าคุมขบวน เกรียนค้าขายไปตาม เมืองต่าง ๆ
 ธนิยะ เป็นผู้ที่ เลื่อมใส ในพระพุทธศาสนา เป็นอย่างยิ่งและก็ได้ปลูกฝังจนสุรเสนะเกิดความ เลื่อมใส
 ด้วย ครั้งหนึ่งทั้งสองคุมขบวนเกรียนผ่าน ไปจนถึง เมืองอโยธยาในเวลาเดียวกับที่กษัตริย์ผู้ครอง
 เมืองสวรรคตลงโดยปราศจากรัชทายาท คณะอำมาตย์จึงได้ทำพิธีปลงอัฐติเยนฆ่าชาวออกไป
 เลี้ยงทายาทประมุขของคโใหม่ตามโบราณราชประเพณี ปรากฏว่ามีได้นำรณมาหยุดอยู่หน้าสุรเสนะ
 ถึงสองครั้ง สุรเสนะจึงได้รับการสถาปนาให้เป็นกษัตริย์ผู้ครองอโยธยานับแต่บัดนั้น พระเจ้า
 สุรเสนะทรงพิจารณาเห็นว่าสภาพของอโยธยายังไม่เจริญนักจึงพัฒนาให้เป็นระ เฌียบ น้ำดูและ
 นำอยู่ขึ้นด้วยการจัดให้มีการซ่อมแซมและจัดสร้างสถานที่จำเป็นต่าง ๆ ตามทำเลที่เหมาะสมสวย
 งาม จัดให้มีการปรับปรุงระบบการชลประทานด้วยวิธีที่คิดขึ้นใหม่ทำให้การทำมาหากินของ
 ประชาชนเป็นไปโดยสะดวกขึ้น และมีการส่งเสริมการศึกษาทางการช่างสกุลต่าง ๆ ให้แพร่หลาย
 ขึ้นด้วย ทำให้อโยธยาเจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามแม้ว่าพระเจ้าสุรเสนะจะเป็น
 ผู้ยึดมั่นในสันติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แต่ก็ทรงตั้งอยู่ในความไม่ประมาทด้วย ดังนั้น
 เมื่อมีผู้คิดจะก่อการจลาจลภายในพระนครขึ้นจึงทรงทราบล่วงหน้าและสามารถระงับ เหตุร้ายได้ทัน
 นอกจากนั้น เมื่อมีศัตรูจากภายนอกคือพระเจ้ากรุงกัมพูชาและแคว้นมัญจาคะภาค ไคยกัทัพมา เพราะ
 ทนายจะได้อโยธยาเป็น เมืองขึ้น พระเจ้าสุรเสนะก็สามารถใช้พระบัญชาแก้ไขสถานการณ์จนศัตรู
 ไม่อาจจะโจมตีเมืองได้แม้จะยกทัพมาประชิดถึงสามครั้งสามคราวจนในที่สุดพระเจ้ากัมพูชาและกั
 ตัดสินพระทัยปลงพระชนม์ตัว เอง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม ในคราวที่ยกทัพมาล้อมอโยธยา เป็นครั้ง
 ที่สามนั่นเอง หลังจากพระเจ้ากรุงกัมพูชาปลงพระชนม์พระเจ้าสุรเสนะจึงได้ส่งกองทัพ ไปยึดกรุง
 กัมพูชาและจัดให้พระโอรสองค์ใหญ่ของ เมืองนั้นขึ้นครองราชสมบัติโดยมีมหาอำมาตย์จากอโยธยา
 คอยกำกับอยู่ด้วย เมื่อบ้าน เมืองว่างเว้นจากการศึกแล้วพระเจ้าสุรเสนะก็หันมาบำรุงส่งเสริม
 พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่าง เดิมทีในอโยธยา ทั้งยังได้ทรงขอร้องให้พระภิกษุสงฆ์
 จาริกไปในดินแดน ไกล เคียงอันได้แก่แคว้นมัญจาคะภาค เหนือและภาคใต้ด้วย การที่ต่างก็นับถือ
 และ เลื่อมใส ในพระพุทธศาสนานั้น เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พระเจ้าสุรเสนะแห่งอโยธยา
 พระ เจ้ากรุงฉัตรราชดิแห่งแคว้นมัญจาคะภาค เหนือและพระเจ้ากรุงกัมพูชาและแคว้นมัญจาคะภาค ได้
 มีความรู้สึกสมานสามัคคีกันยิ่งขึ้น พระเจ้าสุรเสนะได้ทูล เชิญให้กษัตริย์อีกสองนคร เสด็จมา

เยี่ยมอโยธยา และในระหว่างที่กษัตริย์ทั้งสามพระองค์ประทับรวมกันอยู่ที่อโยธานั้นเองข่าวเกี่ยวกับการประณิพพานของพระสาริบุตร เณระ เจ้าผู้ได้อธิษฐานว่าเป็นแม่ทัพธรรมแห่งพระพุทธศาสนา ก็แว่วสู่พระกรรณ ยิ่งความเศร้าสลดให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชนโดยทั่วกัน ในการนี้จึงได้มีพระ เณระ ผู้ใหญ่รูปหนึ่ง เปิดแสดงภาพพรรณนาเรื่องราวเกี่ยวกับพระสาริบุตรขึ้นซึ่งพระ เจ้าสุร เสนะพร้อมด้วย อนุโยะพระราชบิดาและกษัตริย์จากแคว้นปัญจาละภาคเหนือและภาคใต้ก็ได้เสด็จไปร่วมฟังด้วย หลังจากพระ เจ้ากรุงฉัตราวุตติและพระ เจ้ากรุงกัมบิลละเสด็จกลับไปแล้วมีคนกลุ่มหนึ่ง เดินทางมาจากกรุงมธูราตามหาอนุโยะและแจ้ง เรื่องให้ทราบว่าเมื่ออนุโยะมอบราชสมบัติให้พระอนุชาคือลัจฉพล แล้วบ้าน เมืองก็ระส่ำระสาย เพราะพระ เจ้าลัจฉพลทรงหลง เชื่อคำยุยงของ เหล่าอำมาตย์ผู้ไม่ตั้งอยู่ในธรรม ทำให้คนดีต้องเดือดร้อนขาดขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติราชการ โจรผู้ร้ายก็หลั่งไหล บ้าน เมืองสับสนวุ่นวายจนในที่สุดพระ เจ้าจันทบพิตรแห่งกรุงอุช เชนีจึงส่งกองทัพมายึด เมือง ใดโดยง่าย ต่อ เมื่อพระ เจ้าจันทบพิตรสวรรคตและกลุ่มคนที่เดินทางมาหาอนุโยะได้รวมกำลังกันยึดกรุงมธูราคืนแล้วจึงได้มา เพื่อจะขอให้อนุโยะหรือพระ เจ้าสุร เสนะองค์ใดองค์หนึ่งกลับไปครองราชย์ เมื่ออนุโยะและสุร เสนะปรึกษากันแล้วจึงตกลงว่าจะกลับไปช่วยกอบกู้ปรับปรุงกรุงมธูราด้วยกันส่วน เมืองอโยธานั้นก็จะจัดให้เหล่ามหาอำมาตย์ปกครองกันในระบบสภาคล้ายลิจฉนวิสภา แต่เมื่อแจ้ง ต่อข้าราชการบริหารประชาชนใน เมืองอโยธยาค่างก็พากันตัดทอนและทูลขอให้พระ เจ้าสุร เสนะปกครอง ทั้งมธูราและอโยธยาต่อไป โดยที่อาจเสด็จไปมาระหว่างเมืองทั้งสองตามพระราชอัธยาศัย ในที่สุดพระเจ้าสุร เสนะยอมรับข้อเสนอนั้น ในระหว่างนั้นก็มีการประกาศข่าว เกี่ยวกับการเสด็จ ประณิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าภายหลังจากที่ได้ทรงตรากคร่ำ เสด็จแสดงธรรมโปรด มหาชนตามที่ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา 45 ปี เมื่อข่าวการประณิพพานและถวายพระเพลิงพระพุทธ สรีระแพร่ไป บรรดาผู้ครองนครต่าง ๆ จึงส่งคณะทูตไปขอแบ่งปันพระบรมสารีริกธาตุเพื่อนำไปสักการบูชา แต่สำหรับอโยธานั้นไม่ได้ส่งทูตไปเพื่อการนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่า ยังมีทางอื่นที่สมควรจะทำเพื่อส่งเสริมศาสนธรรมได้อีก นั่นก็คือการพยายามปลุกฝังพระพุทธโอวาท พระธรรมคำสั่งสอนต่าง ๆ ให้เจริญขึ้นในจิตใจของคนทั้งหลาย เพื่อให้ได้ลิ้มรสความสุขสงบแห่ง พระศาสนธรรมได้อย่างแท้จริง และแล้วในวันปฏิทินแห่ง เดือนอาสาฬหะหลังจากที่สมเด็จพระบรม ศาสดาเสด็จประณิพพานได้เดือนครึ่ง ขบวนเสด็จของพระ เจ้าสุร เสนะพร้อมด้วยอนุโยะพระราชบิดา ก็เดินทางออกจากอโยธยามุ่งสู่กรุงมธูราโดยมีมหาชนของทั้งสองนครคอยส่งและคอยรับ เสด็จอย่างพร้อมพร้อม

สุชีพ ปุญญานุภาพ. เชิงผาตีมนานต์. พระนคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2505. 512 หน้า.

सानุและวิภัลปะศิษย์แห่งสำนักวิศวามิตรได้รับการยุ้งให้แตกสามัคคีกันจนถึงขั้นนัด
ประลองต่อสู้ ท่านอาจารย์ทราบเรื่อง เข้าจึงระงับการวิวาทไว้ทันและลงโทษทั้งสองฝ่ายแบบ
"พรหมทัณฑ์" คือห้ามใครพูดด้วยและห้ามพูดกันเองเป็นเวลา 7 วัน

ครั้นครบกำหนดการลงโทษ ท่านอาจารย์ก็พาसानุและวิภัลปะพร้อมทั้งพรรคพวกของ
ทั้งสองฝ่ายออกเดินป่าเลียบลำน้ำโรตีมาย่าน้ำไปทางทิศทักษิณ ในระหว่างการเดินทางบรรดา
ศิษย์อยากทราบประวัติของท่านอาจารย์सानุจึงขอให้ท่านอาจารย์เล่าเรื่องราวความเป็นมาของ
ท่านให้ฟัง ท่านอาจารย์จึงเล่าว่าท่านมีชื่อว่าฉันทสุภกิจฉวีมีเชื้อสายสืบมาจากกษัตริย์ฉวีแห่ง
กรุงไพศาลี กรุงไพศาลีเป็นราชธานีของแคว้นวัชชีอันมีคณะกษัตริย์ร่วมกันปกครองโดยมีฉวีวิสาขา
เป็นที่ปรึกษา เมื่อท่านอาจารย์สำเร็จเรียนจากสำนักครูในกรุงไพศาลีจบแล้วมีบิดามารดาของท่าน
ก็ส่งตัวไปศึกษาต่อที่สำนักวิศวามิตรอยู่ 1 ปี จึงเดินทางกลับกรุงไพศาลี ท่านได้เข้าร่วมในการ
แข่งขัน เพื่อคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาอาวุธไปเป็นทหาร ท่านชนะเลิศการ
แข่งขันประเภทยิงธนูแต่ก็สละสิทธิ์ที่จะเป็นทหาร กลับเดินทางไปศึกษาต่อยังสำนักวิศวามิตรอีก
การศึกษารุ่นนี้ต่างจากการศึกษาในครั้งแรก เพราะการศึกษารุ่นแรกเป็นการศึกษาแบบศิษย์แต่
การศึกษารุ่นที่สองเป็นการศึกษาเพื่อเป็นอาจารย์คือให้รอบรู้ความเป็นมาทางวิทยาการและ
ลงมือปฏิบัติให้เกิดผลด้วยตนเอง ภายหลังจากใช้เวลาศึกษาอยู่หลายปีท่านก็เดินทางกลับกรุง
ไพศาลีและได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าโรงงานผลิตศัตราวุธซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้น ครั้งหนึ่งท่านได้
ช่วยเหลือ เศรษฐียกยากคนหนึ่งโดยเอื้อเฟื้อในเรื่องที่พักและที่อยู่อาศัย แต่ความจริงกลับปรากฏ
ในภายหลังว่า เศรษฐีผู้นั้นยังร่ำรวยอยู่แต่ไม่มีผู้สืบสกุลจึงสร้างทำต้วอนาถาเพื่อเสาะหาผู้มีคุณธรรม
ดีพอที่จะมอบตำแหน่งทายาทให้ ท่านเศรษฐีเห็นว่าท่านอาจารย์เป็นคนดีมีคุณธรรมจึงตัดสินใจมอบ
ปราสาทหลังงามพร้อมทั้งทรัพย์สมบัติให้เป็นจำนวนมาก ท่านอาจารย์เมื่อพรั่งพร้อมด้วยทรัพย์สิน
ก็ได้จัดตั้งโรงทานสงเคราะห์คนยากจน โรงเลี้ยงเด็กกำพร้าและสถานสงเคราะห์คนชราขึ้น
แต่แล้วท่านก็ต้องพบกับความสูญเสียครั้งใหญ่ในชีวิตเมื่อบิดาของท่านล้มเจ็บและถึงแก่กรรมลง
หลังจากนั้นชีวิตของท่านก็พบกับ เรื่องร้ายเรื่องแล้ว เรื่องเล่ามันตั้งแต่ปราสาทของท่านถูกทหารล้อม
เพราะมีผู้ใส่ความว่าท่านคดกบฏ แต่ท่านอาจารย์ก็ตัดสินใจมอบตัวและสู้ความจนชนะ ผู้คิดไม่ได้
รับการลงโทษในชั้นรุนแรงเพราะตัวท่านเองเป็นผู้ขอภัยให้ทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสก่อการขึ้นอีกเป็น
ครั้งที่สองโดยนำกำลังทหาร เข้าโอบล้อมกรุงไพศาลีไว้และแจ้งให้ฉวีวิสาขาส่งตัวท่านอาจารย์ออก

ไป ลิจจวิสภาไม่ยินยอมแต่ท่านไม่ต้องการทำให้ส่วนรวมเดือดร้อนจึงลอบออกไปบอบตัวและเอาตัวรอดตลอดจนกอบกู้สถานการณ์ของบ้านเมืองไว้ได้ด้วยการใช้อ่านาจจิตตามที่รำเรียนมาจากสำนักวิชามิตรสะกดผู้ที่ก่อการร้ายขึ้น ระยะต่อมาเป็นเวลาที่ท่านอาจารย์ต้องประสบกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไปอีกคนแล้วคนเล่านับตั้งแต่มารดา ภรรยาจนกระทั่งถึงเศรษฐีผู้มีอุปการคุณ เรื่องร้ายที่ท่านได้ประสบต่อจากนั้นก็ือเสนาบดีผู้หนึ่งได้ก่อการกบฏขึ้นและจับกุมบุคคลสำคัญ ๆ ในกรุงไพศาลีไว้รวมทั้งตัวท่านอาจารย์เองก็ถูกจับด้วย ต่อจากนั้นเสนาบดีผู้นั้นก็ตั้งตัวเป็นพระราชาครองเมืองแต่ผู้เดียว ท่านอาจารย์จึงทำกลอุบายจนสามารถหลบหนีจากที่คุมขัง และใช้อ่านาจจิตสะกดให้เสนาบดียอมสละราชบัลลังก์คืนให้แก่ลิจจวิสภาตามเดิม กษัตริย์ลิจจวิทั้งหลายสำนักในบุญคุณที่ท่านอาจารย์ได้ช่วยเหลือบ้านเมืองในครั้งนี่จึงคิดตอบแทนด้วยการมอบอำนาจในการปกครองแต่เพียงผู้เดียวให้ท่านเป็นเวลา 3 ปี ท่านอาจารย์ยอมรับการเสนอนั้นแต่มีข้อแม้ว่าหากท่านประสงค์จะคืนอำนาจก่อนกำหนดลิจจวิสภาจะต้องยอมรับอำนาจคืน

เมื่อรับตำแหน่งพระราชาแล้วท่านอาจารย์คิดจะไปเยี่ยมอาจารย์ของท่านที่สำนักวิชามิตรจึงออกเดินทาง แต่ยังไม่ทันถึงจุดหมายก็พบอาจารย์ของท่านพร้อมกับศิษย์อีกหลายคนซึ่งได้มารอรับท่านอยู่ที่แคว้นสักกะ ทั้งหมดได้เดินทางร่วมกันไปจนถึงอาณันทเจดีย์ซึ่งกำลังมีงานนมัสการเจดีย์ จึงได้มีโอกาสดังเรื่องราวเกี่ยวกับพระอนันท์ผู้จงรักภักดีและได้อุปฐากรับใช้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างใกล้ชิดตลอดจนยอมสละได้แม้ชีวิตเพื่อปกป้องพระพุทธองค์ การได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับพระอนันท์ทำให้ท่านอาจารย์เกิดความเลื่อมใสและคิดที่จะสละราชสมบัติเพื่อจะได้บำเพ็ญคุณในทางอบรมสั่งสอนคนให้ยึดมั่นในศีลธรรมต่อไป ดังนั้นเมื่อท่านเดินทางกลับแคว้นวัชชีท่านจึงได้จัดตั้งสถานรักษาพยาบาลและสถานศึกษาวิชาแพทย์ขึ้นก่อนที่จะคืนอำนาจการปกครองแก่ลิจจวิสภาและเดินทางกลับไปยังสำนักวิชามิตรเพื่อปฏิบัติตามปณิธานที่ตั้งไว้ เมื่อท่านไปถึงปรากฏว่าอาจารย์ของท่านกำลังเจ้บหนักจึงมอบหมายตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ของสำนักให้แก่ท่านก่อนที่จะจากไปอย่างสงบท่ามกลางความอาลัยรักของศิษย์ทั้งหลาย

สุชีโว ภิกขุ. ไตรัมภกาสาवพัสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522. 183 หน้า.

ไตรัมภกาสาवพัสตร์ เป็น เรื่องที่แสดงคติธรรมในพระพุทธศาสนาด้วยการกล่าวถึงสาวกองค์สำคัญ 2 รูปคือพระองคุลิมาลและพระนันทิยะโดยเริ่ม เรื่องตั้งแต่พระเจ้าปเสนทิพระราชาแห่งแคว้นโกศลกำลังจะยกไพร่พลไปปราบโจรองคุลิมาลที่คอยปล้นฆ่าชาวบ้านในเขตต่าง ๆ ของแคว้นโกศล แต่ก่อนที่จะไปพบองคุลิมาลพระเจ้าปเสนทิได้เสด็จไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะเชื่อ

ว่าหากพระองค์จะต้องได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตจากการต่อสู้กับองคฺุลิมาลแล้วพระพุทธองค์ก็คงจะ
หักท้วงให้ทรงทราบ แต่เมื่อพระเจ้าปเสนทิเสด็จไปถึง เซตวนารามอันเป็นที่ประทับของสมเด็จ
พระสืมาสัมพุทธเจ้าในขณะนั้นกลับพบว่าองคฺุลิมาลได้บวชแล้วและอยู่ที่นั่นด้วย

เนื้อหาต่อไปเป็นการเล่าถึงประวัติขององคฺุลิมาลซึ่งเป็นบุตรของพราหมณ์ปุโรหิตใน
พระเจ้าปเสนทินั้นเอง องคฺุลิมาลเดิมมีชื่อว่าอหิงสกะ เมื่อถึงวัยศึกษาบิดาได้ส่งไปศึกษาที่เมือง
ศักศิลาด้วยวิธีให้ทำงานแทนการเสียค่าธรรมเนียมนื่องจากอหิงสกะรับใช้ปรนนิบัติจนเป็นที่รัก
ใคร่ของอาจารย์มากศิษย์คนอื่น ๆ จึงอิจฉาและทำอุบายให้อาจารย์เกิดระแวงในตัวอหิงสกะ
อาจารย์แกล้งบอกให้อหิงสกะไปฆ่าคนให้ได้ถึงพันคนเพื่อเป็นเครื่องประกอบวิชาโดยหวังว่าวิธีนี้
คงจะทำให้อหิงสกะตายด้วยน้ำมือของคนอื่นไปในที่สุด อหิงสกะไม่สงสัยในคำของอาจารย์จึง
ออกไปฆ่าคนและเมื่อฆ่าแล้วก็ศึคนี่ ร้อยเป็นพวงไว้เพื่อให้จำจำนวนได้จึงได้ชื่อใหม่ว่า "องคฺุลิมาล"
ซึ่งแปลว่าผู้มีน้ำมือ เป็นพวงมาลัย เมื่อพระเจ้าปเสนทิจะเสด็จไปปราบองคฺุลิมาลนั้นความได้ทราบถึง
นางพราหมณ์ผู้เป็นมารดาขององคฺุลิมาล นางจึงออกติดตามหาบุตรด้วยความห่วงใย พระพุทธองค์
ทรงทราบด้วยญาณว่าหากองคฺุลิมาลได้พบกับมารดาในเวลานั้นก็คงจำไม่ได้ด้วยกำลังอยู่ในอารมณ์
ฝันเพือนและคงจะฆ่ามารดาเสียด้วย จึงทรงเสด็จไปพบและเทศนาสั่งสอนจนองคฺุลิมาลเกิดความ
รู้สึกผิดชอบชั่วดีและขอบวช พระองคฺุลิมาลเมื่อบวชแล้วก็ต้องประสบผลกรรมที่ตนเอง เคยก่อไว้
โดยเมื่อออกบิณฑบาตก็มีได้รับอาหารจากชาวบ้าน ถูกชาวบ้านคำว่าขี้โลบข้าง เป็นต้น

ครั้งหนึ่งพระองคฺุลิมาลได้มีโอกาสสนทนากับพระภิกษุอีกรูปหนึ่งนามว่าพระนันทิยะ
พระนันทิยะจึงเล่าประวัติของตัวเองให้อองคฺุลิมาลฟังว่า เดิมท่านเป็นบุตรคนเดียวของ เศรษฐีในเมือง
สาวัตถี ท่านตัดสินใจออกบวชทั้งที่มีบิดามารดาเคยขอร้องและห้ามปรามทัดทาน แต่บวชอยู่หลายปี
ก็ยังไม่เกิดดวงตาเห็นธรรม ต่อมาได้ข่าวว่ามีบิดามารดาตกต่ำจนต้องกลายเป็นขอทานจึงคิดจะสึก
ออกไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงบิดามารดา แต่แล้วก็ไม่ได้สึกเพราะเมื่อเดินทางไปเฝ้าพระพุทธองค์
เกิดได้ความรู้ว่าการที่บรรพชิตจะแสวงหาอาหารมาเลี้ยงบิดามารดานั้นไม่ถือว่าเป็นผิดกฎของสงฆ์
พระนันทิยะจึงได้หาอาหารและ เครื่องนุ่งห่มมาเลี้ยงบิดามารดาเรื่อยมาจนในที่สุดก็บรรลุความหวัง
ที่ตั้งไว้ก็เกิดดวงตาเห็นธรรมหลังจากที่บวชมานานถึง 17 ปี ทั้งนี้ยังไม่รวมเวลาที่เป็นสหายเพชร
ด้วย

เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป (นามแฝง) ผู้แปล. กามนิต (ภาคพื้นดิน). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524. 153 หน้า. ภาพประกอบ.

ในสมัยเมื่อพระศกาศคเข้าใกล้จะเสด็จปรินิพพานนั้น พระองค์ได้เสด็จไปตามคามนิคมชนบทราชธานีต่าง ๆ ในแคว้นมคธโดยมีกรุงราชคฤห์เป็นจุดหมาย ในขณะที่เสด็จมาถึงป่ามะม่วงที่หอมชิวกแพทย์หลวงของพระเจ้าพิมพิสารอุทิศถวายเป็นที่ประทับของพระองค์นั้น ได้ทรงให้พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากนำพระสาวกประมาณ 200 รูปล่องน้ำไปก่อนด้วยประสงค์จะแสวงหาความวิเวกในวันนั้น ในขณะที่เดียวกันก็ทรงทราบว่ายังมีพระภิกษุอีกพวกหนึ่งซึ่งมีพระสารีบุตรเป็นประธานกำลังจะมาถึงป่ามะม่วงในเย็นวันนั้น จึงทรงตัดสินพระทัยเสด็จไปแสวงหาที่พักแรมที่อื่น พระองค์ได้เสด็จผ่านบ้านของพราหมณ์ซึ่งภริยาทั้งสองกำลังทะเลาะวิวาทกัน บ้านที่กำลังมีการเลี้ยงดูกันอย่างสนุกสนานและบ้านของชายที่มีอาชีพฆ่าและโคมาจนถึงบ้านของช่างปั้นหม้อผู้มีมโนในสัมมาชีพ จึงตรัสขอพักแรมในบ้านนั้น ช่างปั้นหม้อไม่ขัดข้องแต่ได้แจ้งให้ทรงทราบว่าขณะนั้นในบ้านมีชายอีกคนหนึ่งได้มาขอพักแรมอยู่ก่อนแล้วเช่นกัน

ในระหว่างที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้พักแรมอยู่ร่วมกับชายผู้นั้นซึ่งได้ถือเพศ เป็นผู้ละเคหสถานแล้ว ชายนั้นได้เล่าความเป็นมาของคนให้พระองค์ฟังว่าตนเองชื่อกามนิตเป็นชาวอุชเชนีเคยผ่านการศึกษาด้านศิลปวิทยาเป็นอย่างดี เมื่ออายุได้ 20 ปีบิดาได้มอบหมายให้นำสินค้าจากกรุงอุชเชนีไปขายยังกรุงโกสัมพีและซื้อสินค้าจากกรุงโกสัมพีกลับมาโดยให้ไปพักอยู่กับท่านประพาหุผู้เป็นสหายของบิดา หลังจากจัดการธุรกิจเกี่ยวกับการค้าเรียบร้อยแล้วโสเมทัตต์บุตรท่านประพาหุได้พากามนิตไปเที่ยวชมเมืองอย่างสนุกสนานจนได้พบกับวาสิฏฐีธิดาสาวงามของเศรษฐีช่างทอง กามนิตหลังรักวาสิฏฐีตั้งแต่แรกเห็น โสมทัตต์จึงเป็นพ่อสื่อจัดการให้ทั้งสองได้พบและทำความเข้าใจกัน แต่สาตาเคียรบุตรประธานมนตรีหมายปองวาสิฏฐีอยู่เช่นกันจึงสั่งคนมาลอบทำร้ายกามนิตจนทำให้กามนิตต้องเดินทางกลับกรุงอุชเชนี แต่ก่อนจะกลับได้ให้สัญญากับวาสิฏฐีว่าจะมาสู่ขอนางเมื่อสิ้นฤดูฝนแล้ว ระหว่างทางกลับอุชเชนีกามนิตถูกโจรองคฺุสิมาลและพวกจับตัวไว้ องคฺุสิมาลเกือบจะฆ่ากามนิตแต่ว่าศรพนักพรตของพวกโจรได้ช่วยขัดขวางไว้ จวบจนกระทั่งพวกโจรได้รับเงินค่าไถ่แล้วจึงได้ปล่อยตัวกามนิต การประสบเหตุร้ายครั้งนี้ทำให้บิดาไม่ยอมให้กามนิตเดินทางไปยังกรุงโกสัมพีอีก คอเมื่อมีข่าวลือว่าสาตาเคียรได้ปราบโจรองคฺุสิมาลและพวกลงแล้ว กามนิตจึงได้รับอนุญาตให้ไปกรุงโกสัมพีได้ แต่เมื่อกามนิตเดินทางไปถึงก็พบว่าวาสิฏฐีได้เข้าพิธีแต่งงานกับสาตาเคียรแล้ว กามนิตเสียใจมากและความผิดหวังก็ทำให้กลายเป็นคนสำมาเล เทเหมาอยู่ระยะหนึ่ง แต่แล้วก็รู้สึกสัวและตั้งใจทำการค้าจนฐานะร่ำรวยกลายเป็นคนคหบดีคนหนึ่งของกรุง

อุชเชนี ด้วยการจัดการของบิดากามนิตจึงมีภริยาถึง 2 คนโดยมีบุตรสาวกับภริยาคนแรกสองคน และมีบุตรชายกับภริยาคนที่สองคนหนึ่ง กามนิตไม่มีความสุขนักเพราะภริยาทั้งสองมักทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ วันหนึ่งมีนักบวชมาบิณฑบาตอยู่หน้าบ้านและถูกภริยาทั้งสองรุมด่าว่า กามนิตได้เข้าช้คขวางแต่แล้วก็ต้องตกใจเมื่อจำได้ว่านักบวชรูปนั้นคือองคุลิมาล กามนิตคิดว่า องคุลิมาลปลอมตัว เพื่อจะมาทำร้ายตนจึงส่งภริยาและบุตรไปอยู่ที่บ้านบิดาและจัดหาคนมีฝีมือในทางสู้รบมาช่วยรับมือของคุลิมาล และแล้วเวลาก็ผ่านไปโดยของคุลิมาลไม่ได้ปรากฏตัวขึ้นอีก หากการที่ได้มีโอกาสใช้ความคิดอย่างสงบในระหว่างที่รอคอยของคุลิมาลนั้นก็กลับทำให้กามนิตเกิดสำนึกอย่างใหม่ขึ้น สำนึกดังกล่าวทำให้เขารู้สึกเบื่อหน่ายในกามารมณ์และทัฬหีสมบัติทั้งหลาย จึงตัดสินใจละสิ่งโลภภัยทั้งปวงและถือเพศ เป็นนักจาริกแสวงบุญเดินทางออกจากบ้านมาตั้งแต่บัดนั้น โดยมี ความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะได้เฝ้าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ซึ่งมีเกียรติศัพทว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นพระอรหันต์ผู้รู้งามในสิ่งทั้งปวง

เมื่อกามนิตเล่าเรื่องของตนจบโดยทราฐไม่ว่าผู้ที่ตนกำลังสนทนากำลังอยู่ด้วยก็คือผู้ที่ตนกำลัง แสวงหาอยู่นั้น พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นอุปนิสัยจึงแสดงหลักธรรมให้ฟังพอเป็นปัจจัย แต่เนื่องจากดวงจิตของกามนิตยังคงมุ่งอยู่ในกามสุขจึงไม่อาจเข้าใจหลักธรรมนั้นได้อย่างแจ่มแจ้ง และในเช้าวันรุ่งขึ้นกามนิตก็ได้ลาพระพุทธองค์ออกเดินทางจากบ้านช่างปั้นหม้ออย่างรีบเร่งเพราะเกิดได้ข่าวมาว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เดินทางมาถึงกรุงราชคฤห์แล้วและกำลังประทับอยู่ที่สวนมะม่วงซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านของช่างปั้นหม้อนัก แต่ด้วยอาการรีบร้อนกามนิตจึงถูกโคม้าตัวหนึ่งขวิด และได้รับความเจ็บปวดจนถึงแก่ชีวิต พระพุทธองค์ทรงตรัสกับพระอานนท์และพระสารีบุตรผู้เดินทาง มาพบเห็นเหตุการณ์ว่าด้วยเหตุที่ดวงจิตของกามนิตยังมุ่งในกามสุขทัฬหีอารมณ์และในขณะที่เดียวกันก็ได้ ยึดเอาพระองค์เป็นอารมณ์ควบคู่ไปด้วย กามนิตจึงจะได้ไปเกิดอยู่ในสุชาวดีแดนสวรรค์ตะวันตก และจะเสวยกามาพจรสุขอยู่ ณ ที่นั่นนับเป็นเวลาหลายโกฏิปี

โสภาค สุวรรณ (นามแฝง). ปุลาภ (ฉบับรวมเล่ม). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

ปุลาภ เป็น เรื่องของศกรชายหนุ่มผู้ถูกความกดดันในวัยเด็กอันเนื่องมาจากการเกิดเป็น "ลูกเมียน้อย" ผลักดันให้กลายเป็นคนก้าวร้าวดุสัน เขาจึงเลือกที่จะเป็นตำรวจเพื่อจะได้สามารถระบายอารมณ์เก็บกดของตัวเองออกมาในทางที่เหมาะสม ศกรเลือกไปทำงานในท้องที่ที่ต้องเสี่ยงภัยจากโจรและผู้ก่อการร้ายแทนที่จะประจำอยู่ในกรุงเทพฯ ตามที่บิดาเสนอจะช่วยเหลือเพราะ

ความเคียดแค้นทำให้เขาไม่ยอมฟังพยานีดาประกอบกับต้องการสร้างประโยชน์สุขให้ประเทศชาติอย่างจริงจังตามอุดมคติที่ตั้งไว้ ในระหว่างที่ศรกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดทาง เขตแดนภาคใต้ เขาได้พบกับศุภราเพื่อนบ้านผู้ถูกส่งตัวไปเป็นพัฒนาการอยู่ที่ตำบลปลูกลาง ทั้งสอง เกิดความผูกพันทางใจต่อกันแต่ต่างฝ่ายต่างไม่แสดงออก ครั้งหนึ่งศุภราได้ช่วยเหลือโจรกลับใจชื่อการิมหรือ ศักดิ์สิทธิ์โดยที่มาทราบในภายหลังว่าเขามีภูมิลำเนาที่ดีและเคยเป็นนักศึกษาร่วมสถาบันเดียวกับเธอ ศุภราเกือบจะเอาชีวิตไม่รอดเมื่อสุไลมานหัวหน้าโจรตามมาพบศักดิ์สิทธิ์ขณะที่เธออยู่ด้วยจึงจับตัวทั้งสองไป โชคดีที่ศรตามมาช่วยทันและฆ่าสุไลมานตาย ศักดิ์สิทธิ์ตัดสินใจมอบตัวต่อทางการและได้รับการปลดปล่อยตัวเพราะเขาเพียงแต่ทำหน้าที่ควบคุมด้านการเงินให้กับพวกโจรที่ไม่เคยร่วมปล้นด้วย ศักดิ์สิทธิ์ชวนศุภราไปเที่ยวบ้านเขาที่ภูเก็และพูดจาเป็นเชิงขอแต่งงานกับเธอแต่ศุภราปฏิเสธ เมื่อศุภรากลับถึงปลูกลางก็ทราบว่าศรได้ย้ายไปปฏิบัติราชการที่อื่นแล้ว ทั้งสองมาพบกันอีกครั้งที่กรุงเทพฯ ในขณะที่ศุภราได้ย้ายกลับเข้ามา หลังจากปฏิบัติหน้าที่ปลูกลางจนครบกำหนดแล้วศรกำลังขาดเงิน เพราะผลจากการต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายจนได้รับเหรียญตราประกาศเกียรติคุณ ในระหว่างที่ขาดเงินศรได้รับการดูแลปรนนิบัติอย่างดีจากวิมลพยาบาลสาวผู้มีย่านอยู่ในละแวกเดียวกัน ทำให้ศุภราคิดว่าเขาและวิมลคงจะแต่งงานกันที่สุดในที่สุด แต่ศรรู้ใจและความต้องการของตัวเองดีว่าผู้ที่เขารักและเหมาะสมกับเขาก็คือผู้หญิงที่เข้มแข็งและมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างศุภรา เรื่องจึงจบด้วยดี เมื่อทั้งสองทำความเข้าใจกันได้และตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน

หยก บูรพา (นามแฝง). อยู่กับก๋ง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2520. 416 หน้า.

ก๋งของหยกเป็นชาวจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อายุได้ 18 ปีและอยู่อย่างมีความสุขตามอัธยาศัยแม้ว่าจะต้องกินต้องใช้อย่างประหยัดและไม่เคยรำววยกับใคร ถึงแม้จะไม่มีพ่อแม่แต่หยกก็อบอุ่นมากที่ได้อยู่กับก๋งเพราะก๋งเป็นคนมองโลกในแง่ดี ขยันขันแข็ง ใช้ชีวิตอย่างมีระเบียบและคอยให้คำแนะนำสั่งสอนที่ดีแก่หยกเสมอ ด้วยวิญญูประกอบกับคุณธรรมในตัวก๋งทำให้ก๋งเป็นที่เคารพนับถือของเพื่อนบ้านและคนอื่น ๆ ที่มีโอกาสรู้จักก๋งและหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือครูบรยงค์ซึ่งสอนหนังสืออยู่ในโรงเรียนที่หยกเรียนหนังสืออยู่ ครูบรยงค์คอยให้ความช่วยเหลือก๋งและหยกอยู่เสมอโดยทางานมาให้ก๋งทำบ้าง เอื้อเพื่อหาข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นมาฝากหยกบ้าง นอกจากนี้ยังพยายามสนับสนุนให้หยกได้มีโอกาสเรียนหนังสือในชั้นสูงต่อไปด้วย หยกจึงรักและรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณครูบรยงค์อยู่มาก นอกจากครูบรยงค์แล้ว เฮียเพ็งก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนิทสนมกับก๋งและหยก ทั้งนี้เพราะห้องแถวที่เฮียเพ็งและครอบครัวอาศัยอยู่ติดจากห้อง

ของก่งและทยกไปเพียงสามห้องเท่านั้น ก่งรักใคร่เฮียเพ็งเหมือนลูกหลาน ดังนั้นเมื่อเฮียเพ็งเกิดไปรักชอบสาวไทยและถูกป้าเง็กจูผู้เป็นแม่ขัดขวาง เฮียเพ็งจึงมาปรึกษา ก่งก็ได้ช่วยแนะวิธีให้จนเฮียเพ็งได้แต่งงานกับคนรักสมใจ และหลังจากที่ลูกชายแต่งงานแล้วคุณงามความดีในตัวลูกสะเือกก็ชนะใจป้าเง็กจูในที่สุด ในปีที่ก่งอายุได้ 70 ปี ป้าเง็กจูได้เป็นคนต้นคิดในการจัดงานแซ่ฮิดให้ก่งโดยมีเฮียเพ็ง ครอบรยงค์และคนอื่น ๆ อีก 2-3 คน เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญปรากฏว่า เมื่อถึงวันงานเพื่อนบ้านและคนที่รักใคร่นับถือก่งต่างมากันอย่างคับคั่งทำให้ก่งรู้สึก เป็นสุขและปลื้มใจมาก

อรุณมณี (นามแฝง). อุดมการณ์บนเส้นขนาน (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521. 523 หน้า.

แอนน์อาสาสมัครชาวอเมริกัน ได้เดินทางมาช่วยสอนหนังสือในประเทศไทยโดยโรงเรียนที่แอนน์จะมาประจำอยู่นั้น เป็นโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอยู่ในจังหวัดเดียวกันโรงพยาบาลที่เมย์จะมาช่วยงานด้านพยาบาล เมย์เป็นอาสาสมัคร เช่นเดียวกับแอนน์ แต่เนื่องจากเมย์มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีในขณะที่แอนน์มาจากครอบครัวของชนชั้นกลาง แอนน์จึงปรับตัวได้ดีกว่าเมย์แม้ว่าจะมีอยู่บ่อยครั้ง เหมือนกันที่แอนน์ต้องพบกับ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความขบขันใจและบางครั้งก็ถึงกับไม่พอใจ เช่นแอนน์ไม่เข้าใจว่าเหตุใดคนไทยส่วนใหญ่จึงขาดความรู้สึกชาตินิยม นิยมใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศอื่นและขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เหตุใดคนไทยจึงไม่เคร่งครัดเรื่องเวลาทำให้กำหนดการต่าง ๆ กลายเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้เสมอ และเหตุใดคนไทยจึงพยายามหลีกเลี่ยงที่จะวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการเมืองแต่กลับชอบที่จะวิพากษ์วิจารณ์และเอาใจใส่ในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น อย่างไรก็ตามก็ยังมีบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้แอนน์เกิดความประทับใจในการที่ได้มาอยู่ในประเทศนี้ นั่นก็คือการที่ได้ตระหนักถึงความรู้สึกรักและเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ของคนไทย และการที่ได้เห็นคนไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามไว้ เช่นประเพณีการบวช เป็นต้น นอกจากนี้ แอนน์ยังได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ามากมายจากการที่ได้รู้จักกับคนอย่างอาจารย์ใหญ่ พี่ประนอม คุณแรมสมร คุณอรเพ็ญ คุณอินศร ร.ค.อ.สุระ คุณพงษ์ชัยและคุณภัสรา สำหรับ ร.ค.อ.สุระนั้นแม้ว่าความใกล้ชิดจะทำให้แอนน์เกิดอารมณ์อ่อนไหวไปบ้าง แต่เมื่อรู้ความจริงว่านายตำรวจผู้นี้มีครอบครัวแล้วแอนน์ก็เข้าใจได้และยังคง เข้มแข็งพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครเพื่อที่จะพบกับประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ต่อไป

อากาศคำเกิง ระพีพัฒน์, บ.จ. ละครแห่งชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 18. นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี.
สำนักพิมพ์แพรวทิพย์, 2515. 511 หน้า.

วิสูตร ศุภลักษณ์ ณ อยุธยาเป็นลูกชังของพระยาวิเศษศุภลักษณ์ ความมฤตธรรมที่ได้
รับจากบิดาทำให้เขากลายเป็นคนช่างคิด ก้าวร้าวและมองโลกในแง่ร้าย ในระหว่างเรียนอยู่ที่
ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์วิสูตรได้รู้จักกับประติษฐ์ บุญญารัตน์และลำจวนต้องสาวของประติษฐ์ จาก
การที่รู้จักกับคนทั้งสองทำให้วิสูตรมีความสุขและมองโลกในแง่ที่ดีขึ้น ทั้งสามสนิทสนมกันมาก
จนกระทั่งประติษฐ์สออบชิงทุนเล่าเรียนหลวงและทุนเล่าเรียนรถไฟได้และเดินทางไปศึกษาต่อใน
ประเทศอังกฤษ ส่วนลำจวนก็ได้แต่งงานไปกับร้อยโทกมล จิตปรีดีบุตรชายพ่อค้าเมืองเชียงใหม่
ความสัมพันธ์ระหว่างวิสูตรกับประติษฐ์และลำจวนจึงห่างเหินกันไป จากจดหมายที่ได้รับจาก
ประติษฐ์ทำให้วิสูตรใฝ่ฝันอย่างยิ่งที่จะได้ไปสัมผัสชีวิตในต่างประเทศ แต่ก็ไม่สามารถจะทำได้
เพราะขาดทุนทรัพย์เนื่องจาก เมื่อพระยาวิเศษศุภลักษณ์ถึงแก่กรรมนั้นไม่ได้ทิ้งมรดกไว้ให้แก่วิสูตร
เลย ต่อมาวิสูตรรู้ว่าเขามีเงินมรดกที่ปู่ทิ้งไว้ให้ 20,000 บาท จึงตัดสินใจใช้เงินจำนวนนี้เป็น
ทุนในการเดินทางไปอังกฤษโดยตั้งใจจะไปศึกษาวิชากฎหมาย ที่นั่นวิสูตรได้รู้จักกับเลติมอบรา
ตันน์ และได้พบกับมาเรีย เกรย์ ทั้งสองเป็นนักหนังสือพิมพ์และมีบทบาทสำคัญในการชักจูงให้
วิสูตรเลิกเรียนวิชากฎหมายและหันไปยึดอาชีพนักข่าว แต่วิสูตรทำงานให้กับหนังสือพิมพ์ลอนดอน
ไทมส์ได้ 3 ปีเศษก็ต้องลาออกเพราะสุขภาพเสื่อมโทรมลงประกอบกับได้รับทุนจากพระบาทสมเด็จพระ
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ไปศึกษาวิชาต่างประเทศ (Foreign Service) ที่มหาวิทยาลัยเยอร์ซ
ทาวน์ในอเมริกา จากการคร่ำเคร่งกับการเรียนมากเกินไปทำให้วิสูตรมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา
จนถึงกับต้องผ่าตัดและลาออกจากการเรียนกลางคัน ในที่สุดวิสูตรจึงตัดสินใจเดินทางกลับเมือง
ไทย ก่อนจะกลับเขาได้พบกับมาเรียอีก มาเรียบอกกับวิสูตรว่ายินดีจะติดตามเขากลับเมืองไทย
แต่วิสูตรไม่ยอม เพราะเห็นว่าตนเองเป็นคนไม่มีอนาคตเสียแล้ว ทั้งสองจึงต้องจากกันทั้งที่ยังรัก
กันอยู่

ภาคผนวก ข

ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรมด้านต่าง ๆ

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
1. มีระเบียบวินัย	<p>(1) ประตูเมืองพาราณสียังไม่เปิด แสงคบเพลิงที่ส่องสว่างทำให้เห็นหมู่เกวียนและคนเดินทางซึ่งไปคอยกันอยู่ค้ำคั่ง ดาวประจำรุ่งส่องแสงสุกนวลอยู่ทางทิศบูรพา นายประตูสองคนยืนรักษาหน้าตัวอย่างเคร่งขรึม มิโยที่ใครจะพูดจาเอ็ดอึงกันในบริเวณนั้น</p> <p>(จากเรื่อง <u>กองทัพธรรม</u> หน้า 2)</p> <p>(2) มีข้อนำสั่งเกิดว่าแม่ท่านอาจารย์จะไม่ต้องสั่ง แค่มดะศิษย์เหล่านั้นก็รู้ดีเพราะได้รับการอบรมมาตั้งแต่เมื่อมาทำนักศึกษาใหม่ ๆ แล้วว่าเศษอาหาร เช่น เปลือกกล้วยป่าและ เศษจากขนุนนั้นควรจัดการให้เรียบร้อย ไม่แลดูเลอะเทอะหรือ เป็นที่ตำหนิของผู้เดินทางผ่านไปมาในภายหลังอย่างไร</p> <p>(จากเรื่อง <u>เชิงผาทิฆมทานต์</u> หน้า 59 "ท่านอาจารย์" หมายถึง ท่านอาจารย์วิสุวามิตร)</p> <p>(3) . . . บนหอพักรอบ ๆ สนามกบในครัวและห้องเก็บของวันนี้ มีเสียงดังเป็นพิเศษเพราะหลังอาหารค่ำวันนี้จะมีการ เล่นสนุกสนามเตี๋ยที่ว่างอยู่ตรงห้องโถง เมื่อคืนก่อนนั้นบัดนี้มัก เรียนช่วยกันยกออกไปหมดแล้ว ส่วนที่ประตูนั้นมัก เรียนโตกำลังคอยเวลาระวังให้เริ่มทำการบ้านตอนกลางคืนอยู่</p> <p>(จากเรื่อง <u>แสงโสม</u> หน้า 71)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>2. มีความซื่อสัตย์สุจริต</p>	<p>(1) อั้งกิม เพื่อนของลูกคนนี้แม้จะเป็นคนคุยโว พูดยากและบางครั้งทำอะไรไม่ระวัง แต่เรื่องเงินทองแล้วลูกกล้าไวใจเขา เงินขายของไม่เคยขาดแม้แต่สักสตางค์เดียว . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>จดหมายจากเมืองไทย</u> หน้า 110 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 20)</p> <p>(2) " . . . ผู้กำกับคนใหม่เพิ่งย้ายมา เขาว่ามีมือหนึ่ง ยิงปืนแม่นยำกับจับวางแล้วก็ไวเสียด้วย เคยมีพวกลูกน้องหัวหน้าโจรก็คนหนึ่ง เล่นงานลับหลัง แต่ไม่ทันท่านทรอกครับ ถ้ามีตำรวจดี ๆ ไม่ข่มขู่ชาวบ้านหรือรีดไถประชาชน พวกชาวบ้านก็ศรัทธาและพวกแทรกซึมก็ไม่กล้าเข้ามายุ่งให้เกิดความแตกร้าวมัคคี . . ."</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลาทอง</u> หน้า 107 ครูใหญ่พูดกับศุภรา)</p> <p>(3) "ผมเข้าใจคนพวกนี้ครับผู้การ เขาอาจจะหวาดกลัวในสิ่งเหลวไหล เพราะเหตุเขาไม่รู้ แต่เขาก็เป็นคนรักชาวาจา ลงคนดูถูกดูรับปากว่าจะทำอะไรแล้วแม้จะกลัวแสนกลัวเพียงใด เขาก็จะพยายามรักษาวาจาสัตย์มั่นไว้ และผมจะทาล้ำมกับพวกลูกหาบให้ผู้การจนได้แม้ว่าจะต้องมีการขู่เข็ญคุกคามกัน"</p> <p>(จากเรื่อง <u>ล่องไพร</u> หน้า 55-56 สิบเอกปอล รัฟพูดกับพันเอกวิลเบอร์ โจนส์)</p>
<p>3. มีความยุติธรรม</p>	<p>(1) อนึ่งผู้ที่จะเข้าศึกษานั้น โดยทั่วไปอยู่ได้เพียงปีเดียว ส่วนผู้ที่จะอยู่ศึกษาต่อได้อีกก็เฉพาะผู้ที่ท่านอาจารย์คัดเลือกแล้วเท่านั้น และมีจำนวนไม่มาก ถ้าใครไม่ตั้งใจ ไม่ตั้งใจศึกษา มีความประพฤติไม่เรียบร้อย ก็เป็นอันอยู่ได้เพียงปีเดียวไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใคร และไม่ว่าผู้มากให้เข้าศึกษาจะยิ่งใหญ่สักเพียงไร</p> <p>(จากเรื่อง <u>เข็ญพิฆาตพินาศ</u> หน้า 11 กล่าวถึงระเบียบการศึกษาในสำนักวิศวะมิตร์)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>(2) “ไม่ว่าใครก็ล้วนแต่รักคน และชวนชวายเป็นเพื่อให้คนได้รับความสุข ความปลอดภัยทั้งสิ้น ความรู้สึกอย่างอื่นอาจแตกต่างกันตามอัธยาศัยแต่ ความรู้สึกรักคนนี้ย่อมมีแก่สัตว์ทุกจำพวก และเพราะปรารถคนนั้นความ เอาใจใส่ห่วงใยก็ขยายออกไปถึงญาติมิตรและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นของคน หรือเนื่องด้วยคน เมื่อทุกคนรักคนเช่นนี้การรักแต่คนของเราแล้ว เทียบ เบียดเบียนผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความรักคนของเขาบ้างนั้น ไม่เป็นธรรม เลย”</p> <p>(จากเรื่อง <u>'ไตรภพกาสาวพัสตร์'</u> หน้า 42-43 พระพุทธองค์ตรัสกับ องคุลิมาล)</p> <p>(3) ทำท่าจะยื้อแย่งหนังสือใหม่กัน</p> <p>ใน เมื่อปูนจายยังไม่กลับบ้าน เพราะจะต้องทำงานสำหรับวันอาทิตย์ มากเป็นพิเศษ ชุยนจึงต้อง เป็นผู้ตัดสินข้อพิพาทที่กำลังจะเกิดขึ้นระหว่าง น้องชายและน้องสาวแทนพ่อ</p> <p>“เอาแบบนี้ แบ่งของใหม่กันคนละครึ่ง มันไม่ได้มีเล่มเดียวนี้ อารยาเอาเล่มใหม่ไปสองเล่ม คุณญาเอาไปสองเล่ม เท่ากันพอดีไม่ต้อง แย่งกันอีก แล้วเล่มเก่าก็แบ่งกันคนละครึ่งเหมือนกัน”</p> <p>(จากเรื่อง <u>"สี่เสือและดอกไม้ม"</u> หน้า 86 ชุยนพูดกับคุณญาและอา เคารญา)</p> <p>หมายเหตุ มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วม คือ <u>"รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล"</u></p> <p>(1) . . . ในบรรดาชายฉกรรจ์เหล่านั้น รื่นจะรวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง เสมอไป ไม่ว่าเพื่อนบ้านจะทำมาหากินอะไร เขาเป็นต้องทำด้วยและ ทำได้ดีกว่าเกือบทุกกรณีไปไม่ว่าจะเป็นการทำไร่หรือทำปลา ทำนาหรือ ตัดทวาย ทำได้หรือดักน้ำมันยาง เขาไม่เคยอยู่ว่าง . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ทุ่งมหาธาต</u> หน้า 105)</p> <p>หมายเหตุ มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วม คือ <u>"ยึดมั่นในสัจมาชีพ"</u></p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>(2) เขาชอบใจเบา ๆ หันกลับมาทาคู่สนทนา ขณะที่ศุภราเสี่ยงไปนั่งข้างคะเกียงอีกด้านหนึ่งมีคอดีเยาะก้มหน้าอ่านหนังสือบทเรียนบททวนเสียงค่อย ๆ . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>บุลากร</u> หน้า 209 "เขา" หมายถึงศกร)</p> <p>(3) คุณนึกถึงคำพูดของหลวงพ่อดีตอนหนึ่งจึงถามพ่อว่าที่หลวงพ่อบอกว่า คุณเหมือนม้าหมอลำเป็นอย่างไร พ่อก็บอกว่าหลวงพ่อก่อนเห็นคุณหน้าตาชื่อ ๆ รูปร่างก็แบบบางจึงเป็นห่วงเมื่อคุณใหญ่มา แต่ไม่ต้องตกใจคนเรานั้นสำคัญอยู่ที่ใจ และหลวงพ่อก็ไม่ต้องการให้คุณคอยเทวดาฟ้าฝน คืออย่าขี้คร้านทำงานและเรียนหนังสือเก่ง ๆ</p> <p>(จากเรื่อง <u>ลูกอีสาน</u> หน้า 55)</p>
5. ประหยัด	<p>(1) เม่งจูกลับเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการใช้เงิน แกชอบคันคู้เสื้อผ้าเก่า ๆ ของแม่ บางทีก็ได้เสื้อผ้าบางชิ้นที่หนุยเอ็งไม่ใช่แล้วแต่ยังไม่ขาดมาตัดแปลง</p> <p>(จากเรื่อง <u>จดหมายจากเมืองไทย</u> หน้า 321 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 59)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วม คือ "รู้จักคิดริเริ่ม"</p> <p>(5) สุยั้นเดินไปกับน้องสาวและน้องชายของคน ทุกคนแต่งตัวครบชุดกว่าวันอื่น คุณยาสวมรองเท้าแตะ มันเกือบจะดับไปหมดแล้วแต่ก็ยังพอใช้ได้ อันที่จริงรองเท้าคู่นี้เคยเป็นของสุยั้นมาก่อน เมื่อเขาสวมไม่ได้ป่วนจากก็เก็บไว้ ทุกสิ่งสามารถใช้ต่อกันได้ ไม่มีอะไรเลยที่ต้องสูญเสียไปเปล่า แม้แต่เสื้อผ้าบางตัวที่อาครุณาสวมก็เคยเป็นของสุยั้นและคุณยาก็เคยใช้มาแล้วด้วย . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผีเสื้อและดอกไม้</u> หน้า 52-53)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
6. ยึดมั่นในสัมมาชีพ	<p>(3) คำว่าน้ำชาใน เวลาบ่าย ย่อมหมายถึงสิ่งของที่มีสัญชาติเป็นอาหารฝรั่งราคาแพงกว่าอาหารไทยธรรมดาและซึ่งวิมล เลิกซื้อหาไว้ในบ้าน ทั้งนี้ถ้าจะเปรียบเทียบกับสมัยที่พระยาอมรรตน์ ยังมีชีวิตอยู่สมัยที่มีเนยสดเนยแข็งประจำโต๊ะทุกมือ เข้ามือค่า จะเรียกว่าวิมล "ยอมอด" และบังคับทางอ้อมให้น้องอดด้วย เพื่อประหยัดรายจ่ายก็ไม่ผิด . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผู้ดี</u> หน้า 416)</p> <p>(1) บ้านอยู่ถัดไปตรงลานหน้าบ้านมีหม้อและชามดินเพื่อปั้น เสร็จใหม่ ๆ วางอยู่เรียงรายอัน เป็นภาระงานแห่ง เจ้าของบ้านที่พากเพียรลงแรงทำ เป็นสัมมาชีพได้</p> <p>(จากเรื่อง <u>กามนิค</u> หน้า 7)</p> <p>(2) . . . หล่อนนึกถึงเขาในแง่คนที่กลับตัวกลับใจเป็นคนดี อยากรจะไต่ยีนเขาผิวปากเพลงมาร์ช มธก. อีกสักครั้ง และฟังเขาเล่าถึงชีวิตใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนวิถีทางของคนจากคำว่ามหาโจรเป็นชาวเมืองที่ท่ามาหากินอย่างสุจริต . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลากลัง</u> หน้า 175 "หล่อน" หมายถึงศุภรา "เขา" หมายถึงศักดิ์สิทธิ์)</p> <p>(3) ชายอ้วนวัยกลางคนผู้หยาบเตี้ยช่วยชายทุบเข่าร้องเสียงใสผ่านเข้ามาในตลาดแล้วแวะพักหาบรอกค้ำเจ้าประจำ สักครู่เขาก็จะเร่งไปยังตลาดอื่น ๆ อีก พอสายเตี้ยช่วยหมด คอนหาบเปล่ากลับท้องหับของ เขาอย่างยิ้มแย้มทักทายผู้คนที่รู้จักตลอดทาง งานในรอบวันของเขาจบสิ้นลงแล้วพร้อมกับผลกำไรที่พอเลี้ยงครอบครัว</p> <p>(จากเรื่อง <u>อยู่กับก๋ง</u> หน้า 394)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วม คือ "มีพละนาถมิทางค้ำจุนจิตใจสมบุรณ์"</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>7. สำนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>(1) พี่ยังจำข้อเขียนของจูเลียส ในเยียเรได้ ที่อ่านตั้งแต่สมัยที่เป็นนักศึกษา ข้อความนั้นจิตใจที่มากและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พี่บอญู่ในเยียเรเขียนไว้ว่า</p> <p>ผู้ใดได้รับอภิสิทธิ์ ผู้นั้นต้องตอบแทนความ เสียสละของคนอื่น เพราะ เขาเปรียบเสมือนผู้กินอาหารทั้งหมด ซึ่งชาวบ้านผู้ทิวไทยมอบให้เลี้ยงดูกัน ค้ำหวังว่า เขาจะเกิดกำลังคั้นคั้นไปหาอาหาร จากแดนไกลมา ถ้าเขากินอาหารของชาวบ้านหมด แล้วไม่ช่วยอะไรเลย เขาคือผู้ทรยศ เช่นเดียวกัน ถ้าหนุ่มสาวผู้ได้รับการศึกษาสูง โดยประชาชนช่วยกัน เสียค่าใช้จ่าย แล้วกรีดกรายนึกว่าตนเอง เหนือกว่าคนอื่น หรือไม่พยายามนำความรู้ไปช่วยพัฒนาบ้านเมือง เขาก็เป็นผู้ทรยศเช่นกัน</p> <p>(จากเรื่อง <u>เกิดเป็นหมอ</u> หน้า 80-81 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 17)</p> <p>(2) "ผมเสื่อมใสในความ เจริญก้าวหน้าของผู้ปุ่นและเสื่อมใสสตรีผู้ปุ่นก็จริง แต่เหตุนั้นไม่ทำให้ผมกลายเป็นคนผู้ปุ่นไปได้ ผมไม่ลืมแม้สักขณะหนึ่งว่าผมเป็นคนไทย เป็นหน่วยหนึ่งของชาติไทยที่ยังอยู่ลำหลังชาติอื่นเขามาก การที่ออกมาเรียนก็เพื่อแสวงหาความ เจริญก้าวหน้าให้แก่เมืองไทย จุดหมายปลายทางของผมอยู่ที่เมืองไทยรวมทั้งการแต่งงาน</p>

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
8. รู้จักคิดริเริ่ม	<p>ด้วย"</p> <p>(จากเรื่อง ข้างหลังภาพ หน้า 63 นพพรพุดกับ ม.ร.ว.กิริติ)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วม คือ "มีอุดมคติ"</p> <p>(3) "คุณพูดได้ซึ่งใจผมเหลือเกิน เมื่อก่อนเราคิดว่าเราก็คงไปตามเรื่องของเรา คนในเมืองหลวงหรือรัฐบาลก็ไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องเอาใจใส่ แต่เมื่อฝ่ายรัฐบาลกำลังส่งเสริมพวกเรา พัฒนาหมู่บ้านให้เจริญ ให้พวกเราอยู่ดีกินดี ทำให้เราได้คิดว่าพวกเราก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยเราก้าวหน้าและมีความมั่นคง"</p> <p>(จากเรื่อง <u>บุลากร</u> หน้า 97 ครูใหญ่พุดกับศุภรา)</p> <p>(1) ลูกไม่ได้หมายความว่าขนมที่โรงงานจะขายไม่ได้เลยเพียงแต่จำนวนขายลดลงอยู่เรื่อย ๆ ลูกไม่ค่อยชอบใจ ต้องหาวิธีใหม่ที่จะขายให้ได้มาก ๆ แรกทีเดียวลูกให้เขาทำขนมเบี๊ยะชิ้นเล็ก ๆ ราคาถูก ออกขายหมายใจว่าจะขายเด็ก ขนมขายได้คืออยู่ที่ไหนสักแห่ง แค่เด็ก ๆ เบื่อง่าย ไม่นานขนมเบี๊ยะชิ้นจิว ๆ ก็ซึกขายไม่ออก ลูกก็เปลี่ยนตามตลาดทำขนมอันชิ้นเล็ก ๆ ออกขาย ทุกอย่างราคาพอเหมาะกับกระเป๋าของเด็ก ทำขนมแบบใหม่ ๆ เปลี่ยนไปเรื่อย หากินกับเด็กมันต้องเปลี่ยนแปลงทันสมัยจึงจะขายดี ลูกต้องตามให้ทันว่า เวลาเด็กกำลังหลงใหลภาพยนตร์โทรทัศน์อะไรบ้างแล้วทำขนมให้เป็นรูปอย่างของเด็กกำลังชื่นชอบ เป็นรถยนต์ เครื่องบิน จรวด เป็นใหญ่ และของอื่น ๆ สารพัด ขนมก็รสเค็ม กรรมวิธีการผลิตเหมือนเก่าทุกอย่างเปลี่ยนแต่รูปร่างแต่มันก็ให้ผลมากเหลือเกิน . . .</p> <p>(จาก <u>จดหมายจากเมืองไทย</u> หน้า 371 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 68)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>(2) “ทำกับข้าวนะ เราไม่จำเป็นต้องเถรตรงทำตามอย่างเก่า ๆ ทรอก เราอาจจะยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงตามความพอใจของเราได้ อย่างน้ำพริกปลาร้าของป้าป้าใส่ข่าเผาลงไปนิดหนึ่งเท่านั้น เขาก็ ลือลั่นว่าป้าทำน้ำพริกปลาร้าอร่อย งานไหนจะมีน้ำพริกปลาร้าต้องให้ป้า ลงมือทุกครั้ง . . .”</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผู้ใหญ่ลี้กับนางมา</u> นางนุชพูดกับมาลินี)</p> <p>(3) . . . ดังนั้นท่านเซอร์จึงได้พาข้าพเจ้าเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เช่น เมืองซิดคาโก ซานฟรานซิสโก โลซังเจลิสและฮอลลีวูด บางทีเราก็กลับไปทางนิวยอร์ก ไปฟิลาเดลเฟีย บัลติมอร์และวอชิงตัน ไปอยู่ตามห้างร้านต่าง ๆ ของเซอร์เปอร์ซีเวลล์ จนข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีประโยชน์อยู่ไม่น้อยเพราะข้าพเจ้าตั้งต้นจะเข้าใจในกิจการของ เซอร์เปอร์ซีเวลล์และช่วยออกความคิดเห็นในเรื่องประกาศแจ้งความใน หนังสือพิมพ์และการทำป้ายปิดหน้าร้าน ข้าพเจ้ามีความคิดใหม่ ๆ ใน เรื่องนี้มาก ระหว่างหกเดือนที่เราท่องเที่ยวไป ข้าพเจ้าออกแบบ แจ้งความให้เซอร์เปอร์ซีเวลล์หลายสิบอย่าง</p> <p>(จากเรื่อง <u>ละครแห่งชีวิต</u> “ข้าพเจ้า” หมายถึงวิสุตร)</p>
<p>9. รู้จักวิจารณ์อย่าง มีเหตุผล</p>	<p>(1) “ฉันสงสัยว่าทำไมคนที่ชอบภูเขามากกว่าทะเลจึงถือลักษณะว่าเป็นคนมั่นคง ?”</p> <p>“ถ้าดูตามลักษณะของธรรมชาติ จะเห็นว่าภูเขานั้นมั่นคงไม่สะท้าน ทั่วหน้าไหวด้วยแรงลมซึ่งจะพัดมาจากทิศใดก็ตาม และแถบภูเขา มันเป็นที่ สงัด ส่วนทะเลมีลักษณะคคะนองอยู่เสมอ มีคลื่นมีลมและไม่แน่นอนว่าจะ เกิดขึ้นเวลาใด เห็นจะนำเอาลักษณะของภูเขาและทะเลซึ่งผิดกันนี้เอง มาทำนายลักษณะคนที่ชอบภูเขาว่ามั่นคง รักสงบ ส่วนคนที่ชอบทะเลก็มี ลักษณะไปอีกอย่างหนึ่ง” สมิตดาอธิบาย</p> <p>(จากเรื่อง <u>ร่มธรรม</u> หน้า 221 บทสนทนาระหว่างรังสีมากับสมิตดา)</p>

จรรยาบรรณ	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจรรยาบรรณ
	<p>(2) "แต่ผู้การโจนส์ก็ดูจะแน่ใจเหลือเกินว่ามันจะไม่ทำการโจมตีในเวลากลางคืน" ข้าพเจ้าบอก</p> <p>"เขาไปคิดถึงแต่พวกโมรอมไบส์เท่านั้น และมันก็อาจถูกของเขา ถ้าไม่มีทหารญี่ปุ่นหลงสงคราม เหล่านั้นอยู่ด้วย พวกโมรอมไบส์เป็นคนป่า และอย่างคนป่าทั่วไป ไม่กล้าออกทำการกลางคืนเพราะกลัวถูกผีปีศาจหรือวิญญาณซึ่งเขาเชื่อกันว่าออกมาเล่นทำนุในเวลากลางคืน ผู้การโจนส์ลืมไปว่าทหารญี่ปุ่นไม่เคยคอยอยู่ได้อำนาจของศรัทธาเช่นนั้น นั่นแหละ เป็นเรื่องที่เราควรระวัง"</p> <p>(จากเรื่อง <u>ล่องไพร</u> หน้า 164 บทสนทนาระหว่างศักดิ์กับ ดร.โทมัส สมิต)</p> <p>(3) "หนูเชื่อว่าเด็กคนนั้น เข้าไปในบ้านหลังนั้นอย่างแน่นอน" เปรมปรีดียืนยัน "เธอเข้าไปในบ้านของ เศรษฐีรวิวิทย์นะค่ะ ไม่มีทางที่เธอจะไปบ้านหลังอื่นได้นี้ค่ะ มีกำแพงล้อมรอบหมดเลยทุก ๆ ด้าน และมีประตูเข้าออกเพียงประตูเดียวเท่านั้นค่ะ"</p> <p>(จากเรื่อง <u>แสงโสม</u> หน้า 92 เปรมปรีดีพูดกับผู้กำกับฯ โรแลนด์ ฟอกซ์)</p>
<p>10. รู้จักตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล</p>	<p>(1) อาศัยด้วยพวกนางคณิกาเหล่านี้รักใคร่ชอบพอกับข้าพเจ้า ได้เห็นข้าพเจ้าเป็นทุกข์เป็นร้อนถึงทายนะที่จะมาถึง ช่วยเอาใจใส่สืบสวนจนได้ตัวผู้ร้าย ช้มขุมันต่าง ๆ จนมันยอมคืนของที่ลักเอาไปให้ทั้งหมด จะขาดไปบ้างเล็กน้อยที่มันนำเอาไปจำหน่ายชายใช้สอยเสียแล้ว เป็นต้นว่าไม่เสียหายไปมากมายอะไร แต่ก็ทำให้ข้าพเจ้าเป็นทุกข์ตกใจมาแล้วไม่น้อย ต่อมาได้สติเห็นว่าความประพฤดิเลอะเทอะอยู่ที่นี่ก็เท่ากับพละความเป็นหนุ่มที่ยังมีอยู่บริบูรณ์ให้หมดเปลืองไปโดยใช่เหตุ นอกจากนี้รู้สึกคิดเห็นอย่างนี้แล้วยังได้สติอีกอย่างหนึ่งว่าได้ประพฤดิสามะเลเทเหมา</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>จนถึงขีดสุดแล้ว มันจะต้องติดตัวชั่วทราชมจมลงไปจนแก้มไม่ไหว หรือมีจะนั้นก็ตรงกันข้ามคือสนุกจนรู้สึกเบื่อเลิกไปเอง ข้าพเจ้ารู้สึกได้ผลในประการหลัง เพราะเหตุการณ์ที่ได้ประสบมาแล้วนี่คือ เป็นความวิบัติมาอยู่เฉพาะหน้า ถ้าต้องยากจนลงข้าพเจ้าผู้เคยสาละวนอยู่แต่เรื่องความสนุกจะมีอะไรเป็นเครื่องต่อต้านเล่า . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>กามนิค</u> (ภาคพื้นดิน) หน้า 82-83 "ข้าพเจ้า" หมายถึง กามนิค)</p> <p>(2) . . . ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าถ้าเราสามารถที่จะเลือกได้ในระหว่างคนไข้ที่มีหน้าตาเหมือนกับยักษ์มีกับที่มีหน้าตาหมดจดงดงามแล้วเราก็ควรจะเลือกเอาคนหลัง เพราะว่าการทำงานที่ต่อสู้กับความหมดจดงดงามไม่ว่าจะเป็นในบุคคลหรือในวัตถุก็ตามจะช่วยให้อารมณ์ของเราเข้มขึ้นตามส่วน ข้าพเจ้าทราบดีว่าเจ้าคุณอธิการบดีอยู่ในฐานะที่เลือกได้ ข้าพเจ้าต้องจ้างสาวใช้คนนี้ด้วยอัตราที่แพงกว่าปกติธรรมดา แต่ส่วนที่แพงขึ้นนั้นมีใช้เป็นส่วนที่จะต้องเพิ่มให้แก่ความน่าเอ็นดูของหล่อน แต่ข้าพเจ้าจำเป็นต้องเลือกหาผู้หญิงผู้เป็นที่พูดภาษาอังกฤษได้บ้างพอสมควร เพราะมีจะนั้นแล้วท่านทั้งสอง-เจ้าคุณอธิการบดีกับภรรยาของท่านก็จะได้รับความขลุกขลักมาก</p> <p>(จากเรื่อง <u>ข้างหลังภาพ</u> หน้า 12-13 "ข้าพเจ้า" หมายถึงนพพร)</p> <p>(3) คุณได้ไปจับอึ่งอ่างกับพ่ออีกครั้งหนึ่ง เหมือนกับกับจันดี แม่เอาช้อนลูกหนึ่งให้คุณผูก เข้ากับเอวจนแน่นส่งได้ให้ลำหนึ่งพร้อมกับเอาผ้าขาวม้าเคียนหัวให้คุณ พ่อก็เอาช้อนผูกเอวอีกลูกหนึ่งแล้วหยิบไม้เสียบข้าวเกือบว่า 2 อันเหน็บเข้าที่เอวข้างหลัง คุณถามว่าเอาไปทำไม พ่อบอกว่าถ้าลำไต้มันไหมไฟสั้นลงก็จะได้อเอาไม้เสียบเข้าที่ไต้แล้วไฟจะไม่ลนมือ</p> <p>(จากเรื่อง <u>ลูกอีสาน</u> หน้า 194)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>11. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>(1) ครั้งนี้กรรมการพากันยกมือทั่วกัน หล่อนยิ้มด้วยความยินดี แม้จะมีอุปสรรคเรื่องภาษาเพราะชาวบ้านทุกคนพูดได้แต่ภาษามลายู เป็นนั้นไม่มีใครพูดไทยเลยสักคนนอกจากครูใหญ่เพียงคนเดียว ศุภราภักย์ยังภูมิใจว่าการติดค้อนั้นดำเนินไปด้วยดี หล่อนจัดการประชุมวันนี้ในรูปของการออกเสียง ทุกคนนั่งเป็นวงกลม ไม่มีหัวแถวทางแถว ซึ่งทำให้แต่ละคนรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญเท่ากันหมด กระดานคำแผ่นใหญ่พร้อมยาคั่งวางอยู่ด้านหนึ่ง หล่อนสอนให้พวกชาวบ้านซึ่งในวิถีของคำว่าประชาธิปไตยวิธีง่าย ๆ และสั้น ๆ นี้แหละที่จะช่วยให้พวกเขาเข้าใจและเรียนรู้ดีเสียยิ่งกว่าภาษาออกย่อนและหังยากเย็นแสนเข็ญซึ่งชาวบ้านไม่มีวันจะเข้าใจ . . .”</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลูลากง</u> หน้า 102 “กรรมกร” หมายถึงกรรมกรพัฒนาหมู่บ้าน)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วมคือ “รู้จักศรัทธาเริ่ม” . . .</p> <p>(2) “ . . . พวกเขา . . . ชาวบ้านในตำบลนี้ ขอแสดงความอาลัยรักมายับครุ ขอขอบคุณในความกรุณาที่ครุได้ช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้ตั้งงามช่วยให้มีการช่วยเหลือตัวเอง สอนให้พวกเขาเข้าใจถึงหลักของการปกครองตัวเองอย่างมีหลักเกณฑ์ รู้จักประชาธิปไตยคืออะไร . . .”</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลูลากง</u> หน้า 237 ครูใหญ่พูดกับศุภรา)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วมคือ “มีความกตัญญูกตเวที” และ “รู้จักพึ่งตนเอง”</p> <p>(3) “เรารู้แต่ว่าเรารักประเทศชาติของเรา” คุณธำรงค์ซึ่งเจียบขริมตลอดเวลาเรียบบอก “แต่การที่จะให้ทุกคนชอบรัฐบาลนั้น เป็นไปไม่ได้ คุณแอนเองก็อาจจะไม่ชอบรัฐบาลของคุณในบางสมัย”</p> <p>“แต่ส่วนมากเราก็ชอบรัฐบาลของเรา จากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นเครื่องยืนยันอยู่แล้ว” แอนน์แย้ง</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาบทนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>12. รักและเทิดทูนชาติ</p>	<p>(จากเรื่อง <u>อุดมการณ์บนเส้นขนาน</u> หน้า 199 บทสนทนาระหว่างธำรงกับแอนน์</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วมคือ "รักและเทิดทูนชาติ"</p> <p>(1) โซติมันด์ : เราขอร้องพวกพ่อค้าแม่ค้าทั้งหลายให้รักชาติ รักเพื่อนร่วมชาติ ให้มีมนุษยธรรม เห็นใจเพื่อนมนุษย์ที่ยากจนซึ่งต้องอาศัยชื่อของกินของใช้ . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ร่มธรรม</u> หน้า 353 คำพูดของโซติมันด์ตอนหนึ่งในการอภิปรายเกี่ยวกับนโยบายการปกครองแคว้นบัญญัติ)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วมคือ "มีความเมตตาอารี"</p> <p>(2) เลติมอยรา ดันน์ไม่ใช่แค่เป็นพลเมืองของประเทศอังกฤษหรือของประเทศใดโดยเฉพาะ แต่เป็นพลเมืองของโลก ความคิดของเธอเป็นของโลกกระนั้นแล้วเธอยังรักประเทศอังกฤษอย่างเหลือที่จะพรรณาได้ถูก เพราะเธอเป็นคนอังกฤษ เธอเตรียมพร้อมที่จะสละเลือดเนื้อเพื่อชาติได้ทุกเมื่อ ทั้งทราบดีว่ารัฐบาลอังกฤษและประเทศอังกฤษทำอะไรผิด ๆ ถูก ๆ มาแล้วร้อยแปด แต่เธอก็ยังคงรักความผิและความถูกนั้นพร้อมด้วยกายวาจาและใจ เพราะเชื่อว่าเธอเป็นส่วนหนึ่งโดยแท้จริงของประเทศและชาติอังกฤษ และความผิความถูกนั้นก็เป็นอย่างของเธอด้วย</p> <p>(จากเรื่อง <u>ละครแห่งชีวิต</u> หน้า 187)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> มโนทัศน์ทางจริยธรรมคือ "รู้จักเสียสละ" และ "สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ"</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>(3) "ทั้งหมด-ครึ่ง-เคารพธงชาติ"</p> <p>พอสันเสียงสั่งแถวพวกนักเรียนจะกระดุกเข้าอย่าง เข้มแข็งพร้อมเพรียงกัน ทันใดนั้นเสียงเพลงชาติไทยก็กระหึ่มขึ้นด้วยเสียงประสานอันแจ่มใสของเด็ก ๆ เกือบ 200 คน บางคนร้องอูบ ๆ อีบ ๆ อยู่ในลำคอ แต่บางคนหลับหูหลับตาแหดเสียงลั่นโดยไม่คำนึงถึงว่าจะแหกจังหวะจะโคนหรือไม่ แต่ทั้งหมดนั้นเป็นเสียงที่เปล่งออกมาจากจิตใจอันบริสุทธิ์ ประสานกันเข้าทุกกระเสเสียงแล้ว เป็นเพลงอันระเร้าระเร่ให้เลือดรักชาติไทยอีคพล่านไปทั่วเรือนกายและจิตใจของเรา . . . เด็กนักเรียนบ้านนอกตัวเล็ก ๆ</p> <p>(จากเรื่อง <u>อยู่กับก๋ง</u> หน้า 104)</p> <p>หมายเหตุ มโนทัศน์ทางจริยธรรมร่วมคือ "มีระเบียบวินัย"</p> <p>(1) ธนียะศลานออกมาจากพระคันธกุฎี สุธเสนะตามออกมามีน้ำตานองหน้า เด็กหนุ่มยิ่งได้ใกล้ชิดพระบรมศาสดาก็ผูกใจจงรักในพระองค์ยิ่งขึ้น พระพุทธลักษณะและพระจริยาวัตรตลอดจนพระพุทธโอวาทมีส่วนที่ดั่งงามพร้อมสรรทำให้ผู้ใกล้ชิดชื่นชมมิรู้เบื่อ ทั้งสองบิดาและบุตร เดินประทักษิมคือเวียนขวารอบพระคันธกุฎีด้วยความเคารพสุดซึ้ง 3 รอบแล้วก็จากไป</p> <p>(จากเรื่อง <u>กองทัพธรรม</u> หน้า 205)</p> <p>(2) "ดูก่อนภราดา. เมื่อข้าพเจ้าอุปสมบทแล้ว ก็ได้สนใจศึกษาพระพุทธานุศาสนโอวาท ทั้งนี้อ่านวยประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติ และที่เป็นหลักในการชี้แจงโต้ตอบให้ผู้มีความเห็นผิดได้มีโอกาสกลับความเห็น ให้ติดถึยปริพพาชกผู้กล่าวคัดค้านพระธรรมวินัยต้องจำนน ในเหตุผลอันอาจตรงให้เห็นจริงได้ . . ."</p> <p>(จากเรื่อง <u>ไตรัมภกาสาวพัสตร์</u> หน้า 116 พระนันทิยะพูดกับพระองค์อุลิมมา)</p>
13. รักและ เติศทูน ศาสนา	

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>14. รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์</p>	<p>(3) "นะพี่ เขาเอาหมวกของลุงมาใส่ ลุงเขาซื่อซื่อและเคยไปทำฮัจจ์ที่เมกกะเมื่อปีที่แล้ว อีกหน่อยหนูโต หนูก็จะไปกันนะ . . ."</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลูกลง</u> หน้า 110 คอดีเยาะพูดกับศุภรา)</p> <p>(1) รื่นจะไม่ลืมวันนั้นเลย แม้อีกหลายสิบปีจะล่วงไปและวัยจะร่วงโรยแล้ว 25 สิงหาคม 2449 จะประทับแน่นอยู่ในความทรงจำของเขาต่อไป ชั่วชีวิตอวสาน มิใช่เพราะมัน เป็นครั้งแรกที่เขาได้เฝ้าพระพุทธเจ้าหลวง โดยใกล้ชิด เป็นครั้งแรกในชีวิตเมื่อ เสด็จขึ้นทอศพระเนตรวัดพระบรมธาตุ ในคอนบ้ายอย่างเดียว หากความตื่นตึ่งใจต่อภาพของประชาชนทั้งชาวปากคลอง หนองปลิง ลานดอกไม้ แม้กระทั่งชนบทและตำบลที่ห่างไกล เข้าไปในป่าลึกและดงสูงที่มาชุมนุมรับ เสด็จจรอมขมบารมีเจ้าหน้อหัวของเขาแน่นขนัดไปหมดทั้งลานวัดอีกด้วย</p> <p>(จากเรื่อง <u>ทุ่งมหาราช</u> หน้า 541)</p> <p>(2) "น่าอาย...น่าอาย ผู้หญิงอย่างคุณช่างพูดออกมาได้อย่างคน เพื่อฝันว่าผู้ใหญ่ โคนีฮอน จะทำแพในการสงครามใด ๆ น่าอายยิ่งขึ้นไปอีกที่อ้างพระนามของสมเด็จพระจักรพรรดิมาหลอกลวงเรา ออกไปให้พ้น คนชั่ว เราจะไมยอมฟังการสบประมาทเกียรติของพระมหากษัตริย์อีกต่อไป"</p> <p>(จากเรื่อง <u>ล่องไพร</u> หน้า 146 นูราคามิพูดกับไมรา สมิต)</p> <p>(3) วันหนึ่งคุณอรเพ็ญเพื่อนร่วมบ้านของแอนน์ได้นำสมุดภาพออกมา อวดทั้งเล่มมีแต่ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถและเจ้าฟ้าในพระอิริยาบถต่าง ๆ กัน ในกาลเวลาต่างกันซึ่งแอนน์ฟังมาก และเพื่อนคุณอรเพ็ญแต่ละคนก็ดูแล้วคู่อีกโดยบอกได้แต่เพียงว่าไม่ป้อเลย</p> <p>(จากเรื่อง <u>อุคตการบนเส้นขนาน</u> หน้า 33)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>15. มีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์</p>	<p>(1) . . . แม้ว่าคุณฉวยจะ เคยเจ็บป่วยบ่อย ๆ เมื่อตอนที่ยังเล็กอยู่ แต่ตอนนี้ดูเหมือนว่าจะแข็งแรงกว่าฮุยอันด้วยซ้ำ เพราะคุณฉวยนั้นได้ออกวิ่งเล่น ได้ว่ายน้ำออกก่าลังกายบ่อย ๆ (จากเรื่อง <u>ผีเสื้อและดอกไม้</u> หน้า 93)</p> <p>(2) “แค่แกงคั่วยังไม่พอหรอกแม่พิน แม่พินไม่เข้าใจการกินอาหารให้ถูกส่วน มันช่วยให้คนเรามีร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคภัย แทนที่จะกินยาเรากินอาหารแทน มันร่อยกว่าไม่ใช่รี” (จากเรื่อง <u>ผู้ใหญ่ลีกับนางมา</u> หน้า 309 มาลีนี้พูดกับนางพิน)</p> <p>(3) แม่ของคูนกับพี่คำทองพากันล้างถ้วยล้างชามอย่างแข็งขัน น้ำล้างถ้วยอยู่ในครุ 2 ลูก มันมีสีเหลืองขุ่น ๆ ที่ก้นครุมีตะกอนนอนอยู่เป็นขุย ๆ แม่พูดว่าน้ำอย่างนี้กินไม่ได้เพราะตะกอนจะไปรวมกัน เป็นก้อนอยู่ในท้อง ก้อนตะกอนนี้เรียกว่าก้อนนิ่ว มันจะลงไปอุดอยู่ที่ท่อน้ำสสาวะทำให้ น้ำสสาวะไม่ออก . . . (จากเรื่อง <u>ลูกอีสาน</u> หน้า 105)</p>
<p>16. มีพลานามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์</p>	<p>(1) . . . เคี้ยววันที่เป็นคนมองโลกในแง่ดีขึ้นตั้งเยอะ ต่อไปคงจะไม่กลายเป็นตาแก่ขี้บ่นอย่างที่เราเรียกพี่มาในจดหมายหรอก เล็กนอนใจได้เลย . . . (จากเรื่อง <u>เกิดเป็นหมอ</u> หน้า 53 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 11)</p> <p>(2) “ฉันฝึกฝนมาในทางนี้ ก็เพราะความรักศิลปะอย่างแท้จริง นอกจากนั้นฉันมีเหตุผลพิเศษของฉันอย่างหนึ่งว่าการที่ได้มอบความสนใจผูกพันไว้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันช่วยบำบัดความเจ็บปวดเหงาเปล่า เปลี่ยวได้มาก มันช่วยให้หัวใจของเราสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน . . .” (จากเรื่อง <u>ข้างหลังภาพ</u> หน้า 71 ม.ร.ว. ภิรดีพูดกับนพพร)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่างเนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
17. รู้จักพึ่งตนเอง	<p>(3) ฉันไม่เคยริษยาใครก็เพราะได้เรียนรู้จากกงว่า คนเราเมื่อเกิดมาต่างสิ่งแวดล้อม ต่างโอกาสและฐานะ องค์กรประกอบของชีวิตก็ต้องแตกต่างกันออกไป . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>อยู่กับกง</u> หน้า 107 "ฉัน" หมายถึงหยก)</p> <p>(1) . . . เขียนถึงคอนนี่ก็นึกถึงสุภาวดีที่ว่า "พระเจ้าจะช่วยคนที่ช่วยตัวเอง" ในเมื่อชาวบ้านทุกคนมีความกระตือรือร้นจะช่วยตัวเอง โดยไม่รอรับความช่วยเหลือจากทางราชการซึ่งนานเข้าเหลือเกิน ทุกสิ่งทุกอย่างก็สำเร็จลงด้วยดี ก็อย่างที่เขาวางไว้ว่า "พระเจ้าไม่ได้อยู่ที่ไหนแต่จริงก็อยู่ในตัวมนุษย์ทั้งหลายนี้เอง"</p> <p>(จากเรื่อง <u>เกิดเป็นหมอ</u> หน้า 54 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 11)</p> <p>(2) "คนจนต้องระวังตัวตลอดเวลา ขาดแคลนขึ้นมาแล้วพึ่งใครไม่ได้ เพราะว่ามันมองไปทางไหนก็มีแต่เพื่อนบ้านฐานะเดียวกัน โอบอุ้มกันไม่ไหวหรอก"</p> <p>(จากเรื่อง <u>อยู่กับกง</u> หน้า 45 กิ่งพูดกับหยก)</p> <p>(3) แอนน์เรียนรู้คำว่า "ฝากชื่อ" ได้รวดเร็ว แอนน์ไม่ค่อยมีสิ่งนี้ เพราะชีวิตในบ้านเมืองของแอนน์สอนให้ทุกคนช่วยตนเอง ทำเอง พึ่งตัวเอง ช่วยคนอื่นนั่นคือการขอความช่วยเหลือจากคนอื่นนั้นเป็นเรื่องที่ต้องคิดแล้วคิดอีก</p> <p>(จากเรื่อง <u>อุคมการบนเส้นขนาน</u> หน้า 204)</p>
18. มีอุดมคติ	<p>(1) . . . พี่ไ้หรือที่เลือกมาอยู่ในชนบทแทนที่จะทำงานสบาย ๆ ในกรุง เปิดคลินิก หาเงินให้มาก ๆ หาความสุขใส่ตัวเข้าไว้ พี่ไ้หรือที่เลือกมารักษาความเจ็บป่วยของประชาชนที่ทุกข์ยากแทนคนร่ำรวย</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>ถ้าสิ่งนี้เป็นความโง่ที่กี่ยอมใจไปจนตลอดชีวิต . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>เกิดเป็นหมอ</u> หน้า 79-80 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 17)</p> <p>(2) หรือเลิกคิดถึงเรื่องการเรียนหนังสือไม่ต้องจากพ่อจากแม่ไปให้ยุ่งยากลำบากบางครั้งก็เลยกลับคิดล้าง เล แต่ก็ด้วยความไม่ผันทะเยอทะยานยังโชคดีซวาลในหัวใจกลายเป็นวาทะวิมานในอากาศ ไร้อย่างถูกระยับแล้วจะคิดขยับยั้งได้อย่างไร</p> <p>ต้องเรียนต่อให้ได้เมื่อมีโอกาส กลายกลืนสลัดความรู้สึกขัดแย้งทิ้งมวลออกไปและย้ำเตือนตัวเองเช่นนั้น</p> <p>(จากเรื่อง <u>ชีวิตบ้านป่า</u> หน้า 142-143)</p> <p>(3) "ข้าจะกลับมา ปากคลองจะเป็นเรือนค้ายของข้าต่อไป เมื่อขายของเก็บเงินที่ติดค้างอยู่เสร็จแล้ว ข้าจะมาสร้างบ้านใหม่ที่นี้เป็นเรือนหอของเรา การถอดกำไลของเอ็งจะไม่ต้องอับอายขายหน้าใคร เราจะอยู่กันด้วยกัน มีลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมือง เราจะทำคลองให้เจริญรุ่งเรืองกว่านี้ และบางที--นานไปวันหนึ่ง ปากคลองจะเป็นของเรา ปากคลองที่เต็มไปด้วยป่าไม้, ข้าว, ไร่, น้ำมันยาง, สีเสียด, ยาสูบ, หนังสัคว์"</p> <p>(จากเรื่อง <u>ทุ่งมหาธาตุ</u> หน้า 47 รื่นพุดกับสุดใจ)</p>
<p>19. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ</p>	<p>(1) . . . การที่หล่อ่นมีความขยับยั้งสูงเมื่อเกิดอารมณ์รัก ๆ ใคร่ ๆ ไม่ยอมเป็นฝ่ายเสนออารมณ์ หากไม่มีการคบได้มาก่อน ก็เนื่องมาจากสิ่งที่เรียกว่า ขนบประเพณีวัฒนธรรมของผู้หญิงไทย ๆ นั้นเองที่ฝังอยู่ในสายเลือด . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลาทอง</u> หน้า 366 "หล่อ่น" หมายถึงศุภรา)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>(2) . . . คุณดวง เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ลักษณะเป็นคนท้วม ผิวเนื้อขาวเหลือง กิริยามารยาทเรียบร้อยนุ่มน้อมตามแบบผู้ดีเก่า มีความรู้ทางหนังสือพออ่านออกและเซ็นชื่อได้ เพราะท่านผู้ปกครองไม่เคยส่งเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใด แต่มีความชำนาญยิ่งนักในงานอันเป็นหน้าที่ของสตรีโดยตรงตั้งแต่งานชั้นสามัญ เช่น การครัว การทำขนม การเย็บที่นอนตลอดงานชั้นสูง เช่น การร้อยกรองดอกไม้ บันทวนขี้บ ปอกมะพร้าว รื้อ เย็บขายศรี เพราะท่านมารดาได้เอาใจใส่กวาดขันให้ฝึกซ้อมอยู่เป็นนิจ</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผู้ดี</u> หน้า 113)</p> <p>(3) สถานที่แอนน์ไปเยี่ยมนั้น เป็นโบราณสถานของจังหวัด ปรากฏเก่าแก่ทำด้วยศิลาแลง แตกหักไปมากแล้วและมีการบูรณะซ่อมแซมอยู่ในบางตอน แอนน์รู้สึกว่าคุณภาควมมีใจในพยานของอดีตที่เคยรุ่งเรืองงานฝีมืออันประณีตและมีแบบฉบับของโบราณสถานแห่งนี้ช่วยให้แอนน์ได้เข้าใจจิตใจของชาวตะวันตกวันออกมากยิ่งขึ้น ฝีมือละเอียดและมีลักษณะเฉพาะตัว อารมณ์ละเอียดละไมในงานศิลปะ ชาติตะวันตกมิได้เป็นรองใครเลย</p> <p>(จากเรื่อง <u>อุดมการณ์บนเส้นขนาน</u> หน้า 117)</p>
<p>20. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ</p>	<p>(1) . . . ลูกเคยเป็นชาวนามาแล้ว ต้นไม้ทุกต้นลูกรักเพราะถือว่าให้ความร่มเย็นมีคุณเป็นอาหารยังชีพ ไม่เคยคิดจะโค่นไม้ยืนต้นถ้าไม้จำเป็น . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>จดหมายจากเมืองไทย</u> หน้า 205)</p> <p>(2) "ผมไม่อยากจะจับเอาในขณะนี้ ตัวอ่อนมีมาก ผมไม่อยากจะจับเอาในช่วงนี้เลย เพราะจะเป็นการทำลายลูกอ่อนของผึ้งมาก เกินควร บางคนกินลูกผึ้งกัน เหลือ เกิน ผมละก็อดนึกเสียคายนะและอดคิดกังวลไม่ได้ว่าหาก</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
	<p>มนุษย์เราต่างรุมกันทำลายสิ่งเอาโดยไม่มีมืออยู่อย่างนี้ อีกสักหน่อยก็ จะไม่มีสิ่งเหลือให้เห็นกันอีกหรอก”</p> <p>(จากเรื่อง <u>ชีวิตบ้านป่า</u> หน้า 27 พ่อของกลายเป็นลูกกับลุงลอย)</p> <p>(3) ทูกวางคันหนึ่งที่มุดถนนในโรงเรียนกำลังเคี้ยวโต คันนั้น เขาเป็น เจ้าของ ชูยันปลูกขึ้นมาในวันที่ทางโรงเรียนกำหนดให้เป็นวันต้นไม้ ดูแล รักษามันตลอดเวลา คอยรดน้ำพรวนดินทุกเช้า ทุกเย็น จนกระทั่งคัน เล็ก ๆ โตขึ้น และในบัดนี้สูงกว่าตัวเขาเสียอีก . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผีเสื้อและดอกไม้</u> หน้า 47)</p>
21. รู้จักเสียสละ	<p>(1) อายุที่ล่วงไปและวัยที่ร่วงโรย เป็นเหตุให้หล่อนได้สำนึกถึงค่าของ ความสันโดษ ความทุกข์ยากตรากตรำและความ เศร้าสลดของ เหตุการณ์ ที่หล่อนผ่านมาแล้วแต่หลังนับครั้งไม่ถ้วน เป็น เหตุให้มองเห็นความจริง ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น ความสุขใดที่ได้มาจะมีค่าเหมือนสุขจากเห็นผู้อื่น เป็น สุขเพราะการเสียสละของคนจะมากน้อย เพียงใดก็ตาม เป็น ไม่มี . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ทุ่งมหาธาตุ</u> หน้า 672 "หล่อน" หมายถึงสุจิต)</p> <p>(2) . . . ฉันตัดสินใจแล้วว่า จะรีบกลับมาให้ทันในเดือนหน้า ผาก เมียและลูกในท้องด้วยนะหนูคุณ อ่านจดหมายฉบับนี้แล้วส่งสารมาให้ ด้วยเถิด เขาเป็นคนค่อนข้างแบบบางไม่แข็งแรงอย่างเธอ จิตใจ อ่อนไหว คิดมาก ฉันส่งสารเขาเหลือเกิน แต่คนอื่นก็มีลูกมีเมียทั้งนั้น ยิ่งพวกตำรวจชายแดนนั้นก็เหมือนกัน ร้ายไปกว่าฉันเสียอีกเขายังทน ยังเสียสละกันได้</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลาวง</u> หน้า 287 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายที่วิรุทธิ์ เขียนถึงศุภรา)</p> <p>(3) “ใคร ๆ เขาคำเรือชุดกันออกทุกบ้าน คุณมาแปลกจังอะไรก็ ‘ช่างเถอะน่า’ อยู่คนเดียว”</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
<p>22. มีความเมตตา อารี</p>	<p>“โอ้ พี่ไบบางครั้งมนุษย์เราก็จำเป็นต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมบ้างเหมือนกัน พี่ไบบ่ไม่ชอบหรือถ้าคลองของเราลึกลงและกว้างขึ้นกว่าเดิมเมื่อขุดเสร็จแล้ว”</p> <p>(จากเรื่อง <u>ผู้ใหญ่ลีกับนางมา</u> หน้า 423 บทสนทนาระหว่างนายทองใบกับมาลี)</p> <p>(1) . . . ลูกลิมบอกแม่ว่าชายผู้ชื่อล้อยองจิว อายุอยู่ในราวสี่สิบเศษ ยังแข็งแรงอยู่มาก ใบหน้าใหญ่รูปสี่เหลี่ยม นัยน์ตามีแววปรามิอยู่เสมอ และเขาให้ความเอาใจใส่ต่อพวกเรา หายามาให้กินและคอยแนะนำวิธีที่จะมีให้มาเรื่อมากเกินไปแก่ทุกคน พวกได้ท้องเรื่ออย่างเรา รักแถมมาก</p> <p>(จากเรื่อง <u>จดหมายจากเมืองไทย</u> หน้า 7 ใจความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่ 1)</p> <p>(2) กลายอุ้มลูกชะนีเดินกลับจนถึงหน้า</p> <p>เลือดจากบาดแผลถูกบีบยังไหลออกมาอีก ลูกชะนีส่งเสียงครางแผ่ว ๆ อย่างเจ็บปวด</p> <p>และในไม่นานนักลูกชะนีก็น้อย ๆ เจ็บเสียงและขาดใจตายขณะที่กำลังกำลั้งอุ้มมันอยู่ด้วยความเวทนา</p> <p>(จากเรื่อง <u>ชีวิตบ้านป่า</u> หน้า 49)</p> <p>(3) ท่านองคฺุลิมาลได้พำนั้กอยู่ ณ ภูเขัน้อยหลังโคตหลังหนึ่งในเชตวันารามนี้ ชีวิตใหม่ของท่านตรงกันข้ามกับที่เป็นมาแล้ว ความเป็นไปในครั้งก่อนคือเรื่องจับอาวุธประทั้ดประหารผู้อื่นอย่างเต็มโคต เห็นใครกั้มีกแต่จะเพิ่มพวงนิ้วให้ยาวออกไป แต่ในบัดนี้ท่านได้รับอบรมให้เอื้อเฟื้อแม้ในชีวิตของสัตว์เล็ก ๆ ที่กวนกั้ดให้รำคาญ . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ไ้รับกาสาวพั้สตร์</u> หน้า 48)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
23. มีความกตัญญูคุณเวท	<p>(1) "ดูก่อนราชกุมารทั้งหลาย. แม้กาลเวลาจะล่วงเลยไปหลายสิบปี แต่ข้าวยาคูนี้ก็ยังคง เคือนจิตให้เราระลึกถึงพระคุณท่านมารดา เมื่อท่านเห็นว่าเราจะต้องไปศึกษาต่ออีกเป็น เวลานานในสำนักวิศาวมิตร ท่าน จึงฝึกหัดสังกัจจให้อู้อึ่งปรุงอาหารมีรส เลิศต่าง ๆ แล้วให้ติดตามมาอยู่ ด้วย เพื่อว่าบางครั้ง เมื่อต้องการอาหารพิเศษ สังกัจจจะได้อู้อึ่งช่วยทำให้ บัดนี้ตัวเราก็มียอายุเข้า เขตปลายมัชฌิมวัย แต่พระคุณของท่านมารดา ก็ ยังตามมาปรากฏให้รำลึกถึงแม่ในถิ่นกันดาร เช่นนี้"</p> <p>(จากเรื่อง <u>เชิงผาหิมพานต์</u> หน้า 128 ท่านอาจารย์วิศาวมิตรพูดกับ บรรดาศิษย์)</p> <p>(2) " . . . คุณรู้ไหม ผู้การ . . ." ท่านหันไปหา พ.อ. โจนส์ อีก "ว่าทำไมมันถึงได้เป็นอย่างนั้น ? เจ้าหัวหน้าซึ่งอาดมาเห็นว่า เป็นคนผิวขาวด้วยกันอยากฆ่าอาดมา แต่พวกชาวบ้านนั้นกลับไม่ต้องการ ?"</p> <p>พ.อ. โจนส์สั่นศีรษะ บาทหลวงทอเรสถอนใจพลงกล่าวต่อไป</p> <p>"อ้อ ง่ายนิดเดียว เพราะครั้งหนึ่งอาดมา เคยช่วยชีวิต เจ้าหัวหน้า เผ่าโมรอมโบสไว้จากงูพิษกัดตาย เรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในเผ่า โมรอมโบส คุณเห็นไหมว่าแม่ในระหว่างคนยากคนคงที่เรา เรียกว่าป่าเถื่อน ความกตัญญูคุณคนก็ยังมียอยู่"</p> <p>(จากเรื่อง <u>ล่องไพร</u> หน้า 111-112 บาทหลวง เอ็สปีโนซ่า เคอ ทอเรสพูดกับพันเอกวิล เบอร์ โจนส์)</p> <p>(3) กังเองก็คงได้รับความคิดจากครูบรรยายคดีใน เรื่องให้ฉันทน์ เรียนหนังสือ จนถึงขั้นสูง ๆ จึงเคียว เข็ญฉันทน์มีให้อยู่ท้อทั้ง ๆ ที่ใจหนึ่งของฉันทน์อยากสลัด เครื่องแบบนักเรียนประจำบอลออกให้พ้น ๆ ตัวและออกไปช่วยกังทำมาหากินเพราะกังแก่มาากแล้ว . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>อยู่กับกัง</u> หน้า 88 "ฉันทน์" หมายถึงหยก)</p>

จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
24. มีความกล้าหาญ	<p>(1) ทันใดนั้นมีเสียง อะอะดิงดิงกระทำให้สะดุ้งตกใจตื่น ลืมตาแลเห็นคนถืออาวุธ เป็นจำนวนมากมาล้อมแน่นคล้ายกับว่ามีผู้เฝ้านครให้มีขึ้น มีหน้าซ้ำคามสุทุมพุ่มไม้ที่ถัดไปก็มีจำนวนคน เพิ่มกันแน่นมา พวกเหล่านี้เข้ามาถึง เกวียนที่ข้าพเจ้าสั่งให้ล้อมวงต้นไม้ไว้และกำลังต่อสู้กับคนของข้าพเจ้าซึ่งล้วน เป็น เคยชินต่อการนี้ จึงได้ต่อสู้ต้านทาน ด้วยความกล้าหาญ . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>กามนิค</u> (ภาคพื้นดิน) หน้า 54 "ข้าพเจ้า" หมายถึงกามนิค)</p> <p>(2) " . . . ส่วนความกล้าตัดสินใจนั้น เป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้ชาย คนไม่กล้าตัดสินใจเสียงต่อชีวิตย่อมไม่อาจนำชีวิตไปสู่ความรุ่งโรจน์ได้ มัวเวลาต่อการตัดสินใจอยู่ คนที่เขากล้ายอมจกฉวยเอาประโยชน์ต่าง ๆ ไปหมดสิ้น คนฉลาดก็ได้แต่นั่งทอดถอนนอนระทมใจว่าคนไม่มีโอกาส เช่น คนอื่น เขา การตัดสินใจผิดก็ยังมีคุณค่าแก่ชีวิตที่กว่าการไม่รู้จักตัดสินใจ เสียเลย เพราะถึงอย่างไรก็เป็นแนวทางในการตัดสินใจเสียเลย เพราะถึงอย่างไรก็เป็นแนวทางในการตัดสินใจครั้งต่อไปไม่ให้ผิดอีก . . ."</p> <p>(จากเรื่อง <u>รัมธรรม</u> หน้า 47-48 โอวาทตอนหนึ่งที่ท่านสุธรรมให้แก่ โชติมันต์)</p> <p>(3) ครูทองบอกว่าวันต่อไปจึงจะมีการ เรียกชื่อ ใครถูกชื่อให้ยืนขึ้นขาน จึงนั่งลง และต่อไปนี้จะมีการ เลือกหัวหน้าชั้นช่วย เป็นหู เป็นตาครู และ <u>หลวงปู่</u> พ่อ ใครจะเป็นหัวหน้าชั้นก็ให้ยืนขึ้น</p> <p>"ข้อยอยากเป็น" จันดีว่าดัง ๆ แล้วลุกทะเลสิ่งยืนขึ้น</p> <p>"ผม" ซิวว่าใหม่ว่า "ผม" ครูทองบอก</p> <p>"ผมอยากเป็นครับ" จันดีว่าอีก</p> <p>ครูทองถามว่ามีใครอยากเป็นบ้าง ก็ไม่มีใครลุกขึ้น ครูทองจึง บอกว่าต่อไปนี้หัวหน้าชั้นของเราคือ เด็กชายจันดี</p>

.จริยธรรม	ตัวอย่าง เนื้อหาในนวนิยายที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ทางจริยธรรม
25. มีความสามัคคี	<p>(1) " . . . เพียงในสัตว์ชั้นต่ำเช่นเป็ดไก่ เมื่อเราโยนข้าวเปลือกให้มันกินถ้าเป็นฝูง เป็ดมันก็จะตรงเข้าไข่กินโดยรวดเร็ว ใคร่องไวก็กินได้มาก ใครช้าก็กินได้น้อย แต่มันไม่จิกตีข่มเหงกันในเวลากิน จึงอยู่ร่วมกันเป็นผาสุก และไม่คอยแตกฝูงไม่ว่าจะมีมากสักเท่าไร ส่วนไก่ นั้นตรงกันข้าม มันไม่หวงกินเฉพาะแม่ไก่ที่เลี้ยงลูกเล็ก ๆ และไม่ตัวผู้ที่ต้องการเอาใจไก่ตัวเมียเท่านั้น นอกจากนี้ถ้าในหมู่ตัวผู้หรือตัวเมีย ล้วน ๆ แม้มีเพียง 2 ตัวเท่านั้น ถึงข้าวที่โยนให้จะมากสักเพียงไรมันก็จะจิกตีข่มเหงกัน ยังเวลาที่ควรจะได้กินให้เสียไปเป็นอันมาก บางทีเปิดมาแย่งกินหมด"</p> <p>(จากเรื่อง <u>กองทัพธรรม</u> ธนียะพูดกับสุรเสนะ)</p> <p>(2) " . . . ฉันเองไม่ใช่ลูกบ้านนี้--ไม่มีใครที่นี่จะนับว่าเป็นลูกบ้านนี้ได้อีกต่อไป คนแก่อั้งเค็ม-บั้งตาย บั้งหนีโรคภัยไข้เจ็บไปอยู่ที่อื่นทุกคนที่นี้ล้วนมาจากสุดหล้าฟ้าเขียว บ้างจากมอญ บ้างจากลาว บ้างจากเมือง จากหนองปลิง ลานดอกไม้ พรานกระต่าย คลองขลุงและวังแขม ฉันจะมาจากไหนไม่สำคัญ---ทุกคนจะมาจากไหนไม่สำคัญ---เมื่อใจฉันและทุกคนอยู่ที่นี้ เราเหมือนมาจากสายเลือดเดียวกัน ถ้าใครจะมีอันเป็นอย่างไรไป การที่จะคิดแก้ไขมันก็ควรจะต้องอยู่ในระหว่างพวกเรา . . ."</p> <p>(จากเรื่อง <u>ทุ่งมหาธาต</u> รื่นพูดกับคาถม)</p> <p>(3) . . . ความห่วงใยของญาคิมิตรชาวอิสลามนี้ประทับใจศุภรามานานแล้ว หล่อนรู้ว่าไม่มีชนชาติศาสนาใดมีความรู้สึกเป็นมิตรและร่วมใจกัน เช่นชาวอิสลามเหล่านี้ เห็นจะเป็น เพราะคำสั่งสอนในกัมภีร์กรอ่านข้อที่ว่าพวกอิสลามนั้น เป็นพี่น้องกันทั้งสิ้น พวก เขายึดมั่นในศาสนา ยากที่จะมีชนใดทำได้ . . .</p> <p>(จากเรื่อง <u>ปลาทอง</u> หน้า 305)</p>

ภาคผนวก ค.

รายชื่อหนังสือทั้งหมดที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในรายวิชา ท 401 ท 402 ท 503 ท 504 ท 605 และ ท 606
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีทั้งหมด 34 เรื่อง โดยแบ่งเป็น
3 กลุ่มดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2528: 3-4)

กลุ่มที่ 1

<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ผู้แต่ง</u>
1. กองทัพอธรรม	สุชีพ ปุญญานุภาพ
2. วาสิวุฑู ภาคพื้นดิน *	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป (ผู้แปล)
3. เกิดเป็นหมอ	นายแพทย์วรวิทย์ วิสิษฐกิจการ
4. ข้างหลังภาพ	ศรีบูรพา
5. จดหมายจากเมืองไทย	โบคัน
6. ชีวิตบ้านป่า	ประสิทธิ์ มุลิกเกษม
7. เขิงผาหิมพานต์	สุชีพ ปุญญานุภาพ
8. ได้ร่มกาสาวพัสตร์	สุชีไวภิกขุ
9. ทุ่งมหาธาราช	"เรียมเอง"
10. นิทานไทย ชุดที่ 3	แปลก สนธิรักษ์
11. ฟูลากง	โสภาค สุวรรณ
12. ผีเสื้อและดอกไม้	นิพพานา

* เป็นเรื่องเดียวกับเรื่อง กามนิมิต (ภาคพื้นดิน)

<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ผู้แต่ง</u>
13. ผู้ดี	คอกไม้สด
14. ผู้ใหญ่ลี้กับนางมา	กาญจนา นาคันทน์
15. พระจันทร์เสี้ยว	นายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว (ผู้แปล)
16. ร่มธรรม	วสิน อินทสระ
17. เรื่องสั้น เขาวชนนักเขียน	กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
18. ล่องไพร เล่ม 1	น้อย อินทนนท์
19. ละครแห่งชีวิต	หม่อมเจ้าอากาศคำเพ็ญทิพย์
20. ลูกอีสาน	คำพูน บุญทวี
21. แสงโสม	ลมูล รัตตากร (ผู้แปลและเรียบเรียง)
22. หนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประเภทเรื่องสั้น ชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ให้เลือกอ่าน 5 เรื่อง)	
23. อยู่กับก๋ง	หยก บูรพา
24. อุศุมการบนเส้นขนาน (ฉบับปรับปรุง)	อรุณมัย

กลุ่มที่ 2

<u>ชื่อเรื่อง</u>	<u>ผู้แต่ง</u>
1. จดหมายเหตุการณ์เดินทางสู่ประเทศสยามของ บาทหลวงคาซาร์ดี เล่ม 3-5	สันต์ ท.โกมลบุตร (ผู้แปล)
2. ชีวิตประวัติของข้าพเจ้า (มหาดมะ คานธี)	กฤษณา กุศลาคัย (ผู้แปล)
3. ชีวิตของฉัน ลูกกระทิง	นายแพทย์บุญส่ง เลนะกุล
4. ชีวิตที่รุ่งเรืองขึ้นมาจากทาส	หลวงสมานวนกิจ (ผู้แปลและ เรียบเรียง)
5. ความเสด็จปากีสถาน	หม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต
6. วิทยุแฉ่งแห่งนักปกครอง	พระยาสุนทรพิพิธ
7. อัจฉริยประวัติของพระยาอนุমানราชธน	พระยาอนุমানราชธน

กลุ่มที่ 3

	<u>ชื่อ เรื่อง</u>	<u>ผู้แต่ง</u>
1.	นิราศภูเขาฬี	พลเรือโท ประจวบ ทงสกุล
2.	ประชุมไวยหารของสุนทรภู์	สุนทรภู์
3.	สาวิตรี	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

หมายเหตุ ให้นักเรียน เลือกอ่านหนังสืออ่านนอกเวลาจากรายดั่งกล่าวภาคเรียนละ 2 เรื่องโดยไม่ให้ซ้ำกัน และแต่ละเรื่องให้เลือกจากต่างกลุ่มกัน

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุदारตน์ ชรรินชัย เกิดเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2502 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2524 และได้เข้าศึกษาคณะระดับปริญญาโทในภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2526

